

De verhalen

De verhalen

Johan van Tilburg

ISBN: 9789402123180

Omslag: Nanja Toebak, 's-Hertogenbosch

© 2014 Johan van Tilburg

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

De man die naar Engeland wilde lopen

Engel in de Dominicanenkerk	16
Een vrouw in verwarring	18
De man die naar Engeland wilde lopen	20
Simpelweg een voorjaarsdag	22
Een jurk vol witte rozen	24
Late Night met Sandra	28
Engel voor een ochtend	32
Ontrafeld	34
Wit in wit	35
Enscenering	36
Gnädige Frau Auer	37
Een witte roos	40
Holländischer Posaunist verschollen	42
De knieval van mijn oom Baldrik	43
De systematiek van een moorden	46
Stadelheim	48
Oostenrijkse politicus	50
Hedonistische hel	52
Café Pudding overdenking	54
Een punkmeisje uit Kreuzberg	55
Wallraff in Köln	56
Wijsheid	58
Op de Kö	60
De macht	62
De blauwe stad	64
Een parel der mensheid	67
Scène in Café Griensteidl	69
Het meisje in het Alexandrovsky Park	71
Dankbaar	73
Avelanche rozen	74
Hana & Bella	76
Het systeem van de menselijkheid	78
Kleine, menselijke eilandjes	79
On-Hollands	81

Agnieszka	82
Onvindbaar	83
'n Sliertje hoop	85
Twee dromen in de zon	87
Francesca	90
Lubna	91
Bambini	93
Bloedregels	94
Waalse façade	97
Mijn Lieve	99
Bovendrijven	101
Sophie	102
Bye	103
Een politieke werkelijkheid overwonnen	105
Middernachtzon	109
Mijn Penelope Cruz	112
Een feestelijke avond in de Royal Albert Hall	114
Honorary nickname	117
Avond over Bath	119
Rode regen	123
Stratford-upon-Avon	125
Drenthe en Twente	126
Zwolle	127
De hoeve waar mijn oma leefde	128
Ergens in het Vlaamse land	129
Merel	130
Josefientje	131
Afscheidsprocedé	132
Een donker geheim	133
Schemergedeelte	135
Verdwijnend stipje	137
Francien	139
Netwerken	142
Leve	144
Olijk	145
Quintessens	146
Mijn blazoën	147
Hulpgroep	148
Voorval	150

Ode aan het electoraat	152
Met happy ending graag	153
Een kasteeltje aan de Vecht	155
Personeelsuitje	159
Geyahood	163
Onverbloemd	165
Vrijgezellenfuif	167
Op mijn cv	169
Remslaap	172
Vijfendertigjarige illusie	176
Harpijenspektakel	178
Libido-vernietigster	181
Spreken is zilver, zwijgen goud	185
Een claim van pakweg vijf miljoen	187
Het failliet van Hollywood	189
Een middag in Cannes	191
Een hamburger	193
Juffertje Bonenstaak	195
Een zondagmiddag in Hilversum	196
Rooie Frans	198
Mijn achterneef Evrard	200
Gouden watertrompettertjes	202
Dun ijs	204
Grijs	205
Engeltje	208
Het werkelijke verhaal	209
Mijn liefdeshymne	211
Afscheid tussen twee vrouwen	213
Een man met een verhaal zonder woorden	215
Twee rode espadrilles	217
Patrones in de branding	219
Een eenzaam begrip	222
De symfonie van zijn leven	224
De dame in het woud	226
Liefdesoefeningen	228
Eerste stralen van de zon	229
Een Engelsman in Holland	232
Geen werkelijke fan	235
Vergeven	237

Ik ben de kat	239
Melodieuze wind	241
Vloeien een kus	243
De meid met de andere stijl	244
Goede daad	247

Morrissey, Morrison & Van Morrison

Mijn kotmadam	249
De kale man	253
Berelul	255
Een stuk duurder	256
De autopsie	257
Een Ramonloos Nederland	258
De moeder van de moordenaar	260
Demonen	262
Een verhaal van verval en eenzaamheid	263
Een terugkeer	265
Sluipmoordenaar	266
Met slagroom	267
'45-'10	268
Wil tot ontplooiing	269
Ideaal	273
Het dwalen	276
De man met de hoed	280
Het lege raam	282
Buggy	283
Haar eerste lach	284
Drie rolprenten	285
Vluchtroute	286
Zonde	287
Trekzak	288
De nieuwe twintig	290
De moeder van mijn beste vriend	292
Geen emotionele verbindingen	294
Fascinatie op het eerste gezicht	295
Remco in mei	296
Thuiskomen	297
Egeïsche Zee Melancholie	298

De mooie presentatrice	300
Een man zonder geschiedenis	301
De dame in de witte blouse	302
Schijnsel	303
Monddood	304
Landkaart	305
Foto van een vrouw	307
Velden noch wegen	308
Mijn Iranese buurvrouw	309
Een andere orde	310
Lekker in de kast	311
Mijn Olga	312
Lila	313
Meisje en vrouw	314
Rode rozentuin	315
Eeuwigheidswaarde	316
Afscheidscompliment	317
Vallen	318
D'n Hugo	319
Synchroniteit	321
Weer thuis	322
Een vreemde	323
In oude, Brusselse dagen	324
De tranen van Frieda	325
Melancholie in de ochtend	326
Haast een slotakkoord	327
Blues geen blues	329
Ik omarm	330
Een avond voor een paardenmiddel	331
Terug	333
Het wassen van het water	335
Tijd voor een biecht	337
Zwart	338
Niemand weet	339
Connotatie	340
Haar naam	341
Overleven	342
Werk-woord	344
Een paardensprong	346

Tweevoud	348
Bahnhof Blues	350
Mijn kleine jongen	351
Balken	354
Zonder woorden	358
De scribent	361
Uniform	363
Slapen	364
Vanaf	365
Leeg	366
Geluk	367
Mijn stad	368
Haar oogappel	370
Triënnium Blues	372
Sneeuw globe	373
Verbintenis	374
'Herrenvolk'	376
(Nog), Gesloten, Zuurstof	378
Gegrilde vis, en meer	380
In de schaduw	381
De tweede sleutel	382
Een man	383
Vleermuis	384
Een familie-idylle	385
Hoed	386
Iemand	387
Een charismatische man	392
Van d'oude stempel	394
Meisjes zijn geen vrouwen	396
Een gezegend mens	398
Zippora	400
God. Heb meelij met de mensheid	402
13 oude, vertrouwde Hollandse guldens	403
Mores	405
Geen reden	408
Silhouet	409
Het spel	411
Theo. Mijn vader	412
Gerommel in de marge	414

Lieve Anne,	415
December in november	416
Een neger in de sneeuw	417
De cipressen van het Vlaamse land	418
Een lekkerbek van vier ons	420
Engelbert	422
Silvester	424
Morrissey, Morrison & Van Morrison	426
Roken, Neuken, Drinken	427

Maar dit geheel terzijde

De mooie natuur van onze gemeente	430
Het liflafje	434
Getuige	439
Prei	441
Stedelijk Museum Explicatie	442
Maar dit geheel terzijde	443
Core business	444
Alleen Clint	446
Off white	448
José	450
Een date die alleen maar slagen kan	453
Ik ben de jongen met het mes	455
Liefde en andere bekoringen	456
Een marsepeinen geschenk	457
Een kleine pauw	458
De schennispleger	459
Mijn huisarts	460
Gemiddelde schoonheid	462
Een dandy zonder hoed	463
Geen woord gelogen	464
Grace Hightower	465
Een psychiater	466
De schoolreünie	467
Haar rondingen	468
Niet in zicht	469
Computerspelletjes	470
De potloodventer	472

Robot	473
Een kijkdoo van menselijk leed	475
Boerenbontidylle	478
Jaargetijde	479
Gevederd	481
Au salon de la rue des Moulins	483
Alizée	485
Ogen van een vrouw die zojuist geboren is als moeder	487
Laten we gaan bowlen	489
Frankfurt am Main	490
De vrouw met de bruine ogen	492
Een giftige appel	493
De geboorte van een wenen	496
Apollo	497
Verlossing	498
Opportuun	499
De filosofiestudente	501
Octopus	504
De troonopvolger	509
Nog niet verloren	511
Een tweede aanvang	512
New sensations	514
Ik ben slechts de drol	517
De keuze van mijn leven	519
Belijdende non	521
Het erotische pleit	522
Rode wolk	523
Droom	525
Novelle met bloedsinaasappelrode omslag	527
De nieuwe expressionisten	529
Mams, paps, ik moet iets bekennen: ik ben hetero!	531
De oma, de moeder en de dochter	532
Een vrouw als een kostuumdrama	534
Een verloren middag	536
Limieten	537
Uitzitten	538
De foute vrouw	540
Groeten uit Lesbos	542
De bon-vivant	544

Poesjenellenkelder	545
Initialen	547
Scharlaken droom	548
Een Sloveense bloem van net twintig	549
Deense zeemeerminnen	550
Experiment inzake de klassieke jaloerse, klein geschapen Neanderthaler	553
Het ontoereikende compromis van Anne-Will Hokken en Aart Bol	555
Een zomeravondwandeling door het park	557
Declamatie van een macho	560
Drugsdeal	562
De gravin	565
Het volgende decennium	567
Een perfecte zondag	568
Marie, Ich hab's wieder vermasset	569
Die Rote-Ente-Fahrerin	570
Persoonlijkheidspresentatie	571
Marlies	572
Craquelé	573
Aaltje van Amerongen	574
Oom Wim	575
Philomena Zoethout	576
Anita Witzig	578
Jan Marijn	579
Kopzorgen	580
Restitutie	582
Poets	584
Hillary Clinton	586
Nazaat van tarzan	588
Reservaten	590
Keep on rocking in the free world	592
De dood van Billy Bill van Thorn	594
The Strange Case of Maurice Joseph Micklewhite	596
Rosencrantz and Guildenstern are dead	598
Mijn carrière als privédetective	600
Zomaar een experiment	603
Een wip als een ode	605
Onder de boompjes	609

De bimbo en haar moeder	612
De krant van gisteren	614
Renée en René Loeffen	617
De tietten-fetisjist	621
Lotsbestemming	623
Intellectuele vrijheid	625
Recht evenredig	627
Mijn bucket lijst	629
Stranddagje	631
Een geletterd achterwerk	633
Anneke van Vliet	636
Afwateren in 't open veld	638

De man die naar Engeland wilde lopen

Engel in de Dominicanenkerk

Mijn vrouw leerde ik kennen in het voorjaar van 1975. In Heidelberg. Mooier kon de ontmoeting niet zijn. Onder meer vanwege het ontluikende seizoen. Heidelberg in de lente is van ongekende schoonheid. De kasteelruïne die ooit, in vroeger tijden, door hogere machten in een onvoorwaardelijke daad van esthetiek, tegen de heuvel is gesmeerd, heeft beschenen door de fruitige zonnestralen van het eerste jaargetijde, een magische uitwerking op een man van begin dertig die voor het eerst in zijn leven echte liefde vindt. Ik had als begin twintiger al eens zoiets meegemaakt, dat liep uit op een romantisch echec. Het was een vrouw die hield van mijn centen, niet van mijn persoonlijkheid. Dat merkte ik in de week dat mijn vader stierf, zij niet in staat was tot het tonen van een gezonde dosis empathie: interesse toonde ze, voor de erfenis. Toen wist ik dat ik heen moest gaan.

De bedaaide universiteitsstad, gezegend met een mondain-provinciaal karakter, is als een legpuzzel waarbij ieder stukje lijkt te kloppen: de oude brug, de zalmkleurige kasteelruïne, het silhouet van de kerktorens in de avond, uittorend boven de donkere Neckar, beschenen slechts door de maan. Een plaatje waar Dorothee en ik moeiteloos mee wisten te versmelten. Een maand later waren we getrouwd. Een huwelijk dat zesendertig jaar heeft geduurd, ons twee kinderen heeft opgeleverd. Lastige pubers zijn uitgegroeid tot stabiele jonge volwassenen van in de twintig, met een heldere, open blik op de toekomst. Niet getrouwd, wel allebei in een vaste relatie. Onze oudste heeft zelfs al een kleine, Elsa. Goddank heeft haar oma, mijn vrouw, haar nog mogen meemaken.

Ik heb veel steun aan mijn kinderen, sinds de dood van hun moeder. Niettemin ben ik alleen. Al heb je twaalf kinderen, als je vrouw sterft ben je plots alleen, moederziel alleen, er is geen televisieserie die je uit dat gevoel van eenzaamheid kan trekken. Je kinderen bellen en komen aanwaaien, maar ze vertrekken weer, en jij wordt op zo'n moment weer overgeleverd aan de koude novemberavond. Winteravonden plachten warmte uit te stralen door de manier waarop Dorothee aan het eind van het jaar, het huis in kerstsfeer bracht: de kersttijd was de beste tijd van het jaar, van eind november tot januari was het huis een vesting van geborgenheid, daar kon niets of niemand tussenkomen.

Een troost vinden wanneer je na zesendertig jaar weer vrijgezel bent, valt niet mee. Je probeert in de kleinste dingen een lichtpuntje te zien. De schitteroogjes van je glimlachende kleindochter. Een onverwacht telefoontje van een oude vriend, van wie je dacht dat hij je vergeten was. De zon, doorbrekend na een hevig onweer. Je buurvrouw, die de moeite neemt haar culinaire specialiteit, hartige haringtaart, langs te brengen. Ik sta niet open voor een nieuwe relatie, nog lang niet. Er steekt een lemmet in mijn hart, dat zal er nog wel even blijven zitten.

Wel heb ik een vrouw ontmoet, bij toeval. In een kerk. Dat wil zeggen, in een kerkgebouw dat tegenwoordig dienstdoet als boekhandel. De boekwinkel, gevestigd in de Dominicanenkerk in Maastricht, is wellicht de mooiste boekhandel van het land. De belichting roept een feeëriek sfeer op die ongeëvenaard is. Tinten olijfgroen, beige en donkergeel vloeien harmonisch over in elkaar, laten de hoge kerkraden perfect uitkomen. De architect heeft een uitstekende job gedaan.

Enkele weken terug zat ik daar in de restauratiehoek een bakje koffie te nuttigen. Voor mij op tafel een kookboek, getiteld 'Basiskookboek voor vrijgezellen'. De vrouw naast me moest lachen en maakte een opmerking over de titel van het boek. Ik kon er de humor ook wel van inzien en er ontspan zich een gesprek. Iets jonger dan ik, begin zestig, sinds vijf jaar weduwe. Een dochter, woonachtig in Nieuw-Zeeland. Er gebeurde iets met me, tijdens dat gesprek. Voor het eerst sinds de dood van mijn vrouw was ik weer in staat te lachen. Echt lachen: waarbij de beweging van de lippen synchroon loopt aan de beweging van het hart. Ze wist me te raken, op een authentieke manier. Niet alleen met haar humor, ook met haar diepte.

Morgen zie ik haar weer. In de kerk. Ik verheug me erop. Maar ik ben ook bang. Elk gevoel dat bij mij zou kunnen ontstaan voor Marjan, zo heet ze, voelt als hoogverraad richting mijn vrouw. Elke melige spiertrekking in mijn maag, wanneer Marjan mij toelacht, is een gevoel dat ik onderga met een bepaald schuldgevoel. Er kijkt een engel met me mee. Als zij het goed vindt, zal ik vallen; alleen als zij het goed vindt.

Een vrouw in verwarring

Ik geneer me voor het feit dat ik behoorlijk ben aangekomen, dat maatje 40 mij niet meer past: ik heb maat 44 nodig! Het zal de stress zijn, die ik de afgelopen maanden van me af heb lopen eten, door middel van calorierijke tussendoortjes zoals chocoladerepen en andere zoetigheden.

De corduroy rok, in zandkleur, staat me leuk onder een bruin vest, gecombineerd met huidkleurige kousen. Er zit een minieme ladder in mijn rechterkous, ter hoogte van mijn kuit. Ik had het zelf nog niet opgemerkt, het meisje dat me helpt attendeerde mij erop. Ze is hartelijk en praat met een schattig, Oost-Europees accent, ik schat Pools. Ik vraag ernaar. Ze is geen Poolse, maar een Wit-Russische, Ana heet ze, sinds zeven jaar woonachtig in Nederland. Ik mag de manier waarop ze haar sluike, lichtbruine, ietwat piekerige haar bij herhaling achter haar oren schuift. Een zenuwtrekje dat mij voor haar inneemt. Ze is jong, hooguit vijf jaar ouder dan mijn dochter. Wat sta ik hier te doen, in het centrum van deze stad, zo ver weg van huis en haard?

Het is zaterdagmiddag, mijn man is met Maartje naar de hockey, zoals altijd in het weekend, hij is gek op haar, en zij op hem. En ik? Ik bevind me in een levensfase dat ik ruimte nodig heb, vrijheid om te ademen. Vanochtend besloot ik in een opwelling de auto te pakken, richting Nijmegen te rijden, om mezelf te trakteren op een nieuwe herfstgarderobe. Echter, misschien zocht ik geen herfstgarderobe, doch iets heel anders...

Ana leeft in mijn onderbuik. Ik weet niet hoe ik het anders moet zeggen: Ana komt tot leven in mijn onderbuik. Wanneer ze langs me loopt, terwijl ik een nieuw kledingstuk aan het passen ben: de geur van haar parfum, een lichte aanraking, minuscuul, desalniettemin groot genoeg om mijn hart in vuur en vlam te zetten. Wat gebeurt er met me? Ik ben getrouwd, ik val op mannen. Nooit in mijn leven had ik iets met een vrouw. Ik heb één keer gezoend met een vriendinnetje van school, dat was nochtans voor de grap, om uit te proberen, om klaar te zijn voor het moment dat de jongens in onze groene levens zouden arriveren.

Het gedoe van Ana met haar haren is definitief een halt toegeroepen door een schuifspeld. Ik heb mijn keuze gemaakt: de zandkleurige rok, daarop een beige vest en een zwarte trenchcoat. In een andere winkel kocht ik reeds twee modieuze enkellaarsjes, zwart met metalen sluiting

en halfhoge hak. Verder nog twee blouses en een kleurrijke tuniek. Ik kan gelukkig zijn, ik loop er weer mooi bij, deze herfst. Maar gelukkig ben ik niet. Er ontbreekt iets in mijn huwelijk.

Ik loop naar de kassa, reken mijn nieuwe spullen af. Is dit de laatste keer dat ik een blik zal kunnen werpen in de mooie ogen van deze Ana? Twee groene kattenogen die een haast magnetische werking op me hebben. Ik huiver, voel me slap worden in de buik, in mijn hartstreek. Amor heeft me geraakt. Amor, zoon van Venus, draagt een rokje. Ik ben een vrouw in verwarring.

‘Ana, heb je zin om morgen samen met mij een wandeling langs de Waalkade te gaan maken?’ Een vernietigende afwijzing, dat is waar ik op reken.

‘Yeah, why not... Ik zal je mijn nummer geven.’ Even later zit ik met het nummer van een twintigjarige schone in mijn mobiel, achter het stuur van mijn kleine autootje op de weg terug naar Geldermalsen, daar waar man en dochter op mij wachten. Ik zal een smoes moeten verzinnen waarom ik morgen weer het huis uit moet.

Gelukkig, weet ik, is het morgen koopzondag in Nijmegen: en ik zal zogenaamd een ‘rok gaan ruilen’. Toch maar één maatje kleiner. Mijn man Hans zal me geloven, hij ziet al jaren niet meer wat er zich werkelijk afspeelt, onder mijn blonde krullen. Ik denk aan Ana en er schiet een siddering door mijn onderlijf.

De man die naar Engeland wilde lopen

De man die naar Engeland wilde lopen, had er beter aan gedaan de trein of het vliegtuig te nemen. Wat bezielde de goede man? Het was tot dan slechts één persoon in de geschiedenis van de mensheid gelukt, over water te lopen. En zelfs daar bestaan gereede twijfels over.

Ik had de man niet ingeschat als een type die zo vermetel is, dat hij tot zoiets grotesks in staat is. Nietsvermoedend lag ik te zonnen op het strand, waarbij ik via een strak schema probeerde, ieder stukje blanke huid van mijn lichaam te bruinen. Ik was topless, droeg slechts een minuscuul bikinibroekje. Op het moment dat ik me oprichtte uit mijn gerieflijke doezelpositie, teneinde mezelf voor de tweede keer die middag in te smeren met zonnebrandcrème (had ik dat niet gedaan, dan had mijn vriend die nacht gebakken kreeft verorberd), zag ik hem gaan. Met kleine pasjes kwam hij vanaf de Boulevard de Ruyter naderbij gebanjerd. Hij viel me op vanwege de levenslust die volledig leek te ontbreken in zijn werktuiglijke motoriek. Op het strand aangekomen gooide hij zijn lange badjas af, er verscheen een potsierlijk, zwart badpak: zo'n kolderiek dingetje uit de jaren twintig van de vorige eeuw. Op dat moment was ik in staat mijn glimlach in een bulderlach om te toveren. Dat deed ik echter niet, ik had het gevoel dat iets dramatisch stond te gebeuren. Ik kreeg gelijk.

De man trok zich niets aan van het meesmuilen van de andere badgasten, betreffende zijn strandkleding, en liep stoïcijns het water in, in een rechte lijn en een gelijkmatig tempo. Wat is hij toch van plan, schoot er door mijn hoofd. Aandachtig volgden mijn ogen het achterhoofd van de rare kwibus, dat steeds verder in de Noordzee verdween, tot het helemaal aan het zicht onttrokken was. Ik raakte in paniek. Was hier een man bezig een punt achter zijn leven te zetten? Ik was niet de enige die zich zorgen maakte.

Twee meisjes aan het strand - twee met een Vlaamse tongval - hadden de strandwacht reeds gewaarschuwd. Even later zag ik dat de ongelukkige uit het water werd gehaald, op een reddingsbootje werd gehesen. Dat beeld schiep een kronkel in mijn buik, de oesters van de vorige avond lagen op wacht, klaar om terug naar buiten te komen. Gelukkig wist ik ze juist nog binnen te houden. Wat had deze man bezielde? Had hij een concrete reden? Vrouw weg, baan verloren, kind

overleden, bankroet? Of was hij simpelweg behept met een depressieve natuur... Vragen die aan je knagen, wanneer je zo'n gebeurtenis van dichtbij meemaakt.

Een paar dagen later vernam ik via mijn ochtendblad dat de man godzijdank ternauwernood had overleefd. Tegen de politie schijnt hij, toen hij weer goed en wel bij zijn positieven was gekomen, droogjes verklaard te hebben: 'Ik wilde naar Engeland lopen.' Een opmerking die nogal wat hilariteit veroorzaakte in het Nederlandse medialandschap. 'De man die naar Engeland wilde lopen' was even - een paar dagen lang - een dankbaar onderwerp voor sketch- en cabaretprogramma's op tv.

Natuurlijk, ik kon er de humor best van inzien. Maar ik besepte tegelijkertijd dat er een drama school in dit op het oog ironische voorval, dat gelukkig een goed einde had mogen krijgen. Als de man geslaagd was in zijn opzet, zou hij nooit in Engeland zijn aangekomen. Dan was hij nu nog slechts een herinnering, voor de mensen die hem ooit liefhadden. Als die er überhaupt ooit geweest zijn...

Hoewel ik eigenlijk niet gelovig ben, heb ik op dit moment de behoefte een ogenblik in mezelf te keren en te bidden. Om op die manier stil te staan bij al die vreemde snuiters, die aan de zijlijn staan. Die zich niet op een ordentelijke manier kunnen inbedden in de maatschappelijke structuren; die een schampere lach opwekken, vermengd met een traan.

Simpelweg een voorjaarsdag

Ik ben niet eenzaam. Dat zijn de vier woorden die ik nu en dan in mezelf fluister, om mezelf de illusie te schenken dat ik het ook daadwerkelijk niet ben. Ik ben een Nederlandse vrouw in de gezegende leeftijd van zesenvijftig jaar, die 'n tijdje geleden besloten heeft om in een groot landhuis in Devon, in het westen van Engeland, te gaan wonen, omdat de herinneringen aan Nederland haar te gortig werden. Het verliezen van één kind is ongeveer onoverkomelijk. Het verliezen van een man, een zoon en een dochter is...

Sinds het vliegtuig vanaf Mallorca in de Middellandse Zee verdween, mijn familie met zich meenam, is mijn leven verworden tot een fotoalbum dat ik zo min mogelijk probeer in te kijken. Daarin te schouwen, het is geen opgave die ik mezelf te vaak mag geven. Toch moet het gebeuren. Ik mag ze niet vergeten. Nooit.

Misschien moet ik terug naar Holland. Ik beschik over de financiële middelen om het hier de rest van mijn leven - dat wat er nog van over is - uit te zingen. Doch, geld maakt allerm minst gelukkig. Het helpt. Je kunt de masseur betalen die de pijn in je hals wegneemt, de psychiater aan wie je het vijfvoudige betaalt, zal nooit de smart in je ziel kunnen wegnemen. Die eeuwige miezerregen hier maakt me gek. Ik had gehoopt een rust te vinden die zalvend zou werken, de stilte die ik hier heb aangetroffen, vliegt me iedere dag meer naar de keel. Zelfs mijn favoriete nocturnes helpen daar niet meer.

Ik mis Holland, mijn moeder en mijn vriendinnen. Zij beseffen heel goed, dat in Holland een hele grote doos van Pandora op me wacht. Elk plekje in mijn oude woonplaats draagt een herinnering met zich mee. De straat waar onze jongste skaten leerde, het ven waar ze schaatsen onder de knie kreeg, het zwembad waar ze beiden hun diploma behaalden; het voetbalveld waar onze oudste een kampioenschap met de B1 mocht vieren. De achtertuin met de schommel... ik zie ze zitten.

Ik wil absoluut niet overkomen als een klagende weduwe op leeftijd, maar als je zoiets hebt meegemaakt zoals ik, hoe leef je dan verder? Is leven dan nog leven?

Morgen ga ik naar de makelaar, ik wil hier weg. Ik ben en blijf een vreemde in dit land. Een land met andere mores. Gistermiddag, tijdens een afternoon tea met de buurvrouw en twee van haar vriendinnen, brak

ik plots. Ik deed in mijn eentje 1 februari 1953 over. Zout hartzeervoort stroomde onophoudelijk. Een vrouw in nood, dat was ik. Geen arm om me heen, die ik kon verwachten. De gastvrouw, een spichtig mens met de beste bedoelingen, wist zich geen houding te geven, kwam aandraven met een volle pot vers gezette thee: tea, the English way of consolation. Ik kon wel janken, maar ja... daar was ik al mee bezig.

Wanneer ik over een tijdje in Hoek van Holland zal arriveren, tijdens mijn definitieve terugkeer naar mijn moederland, zal ik een zucht slaken. Alleen mijn naaste familie en vrienden zullen uiteindelijk, samen met de troostende werking van mijn vleugel, in staat zijn mij de kracht te geven, weer naar voren te kijken. Met niet *constant* de loden last van de gebeurtenis op mijn schouders, die steeds ranker worden met het klimmen der jaren.

Het is moeilijk voorstelbaar, doch er komt een tijd dat ik zal weten te genieten van de kleine dingen die het leven draaglijk maken. Het frisse groen van de klimop tegen de vertrouwde achtergevel van het huis. Het zingen van een lijster of een roodborst. Een familiesamenzijn in de achtertuin in het voorjaar: een afternoon tea, maar dan anders.

Het lachen van mijn achterneefjes en achternichten, gegiebel in de zachte, troostrijke wind. Een voorjaarsdag zonder een belofte voor de toekomst, of een schaduw van het verleden; simpelweg een voorjaarsdag.

Een jurk vol witte rozen

Afgelopen zomer bracht in een kleine week door op een van onze Waddeneilanden, het schilderachtige Texel. Op de veerpont vanuit Den Helder werd ik aangesproken door een ouwe taart van een jaar of zestig, die mij aanbood in haar huisje in Den Hoorn, vlak bij de aanlegplaats, naar haar zelfgebakken bloempottenverzameling te komen kijken. Ik bedankte, aangezien ik het vermoeden had dat het haar uiteindelijk niet ging om haar bloempotten, maar om mijn klok-en-hamerspel. En dat is een exclusief spel, dat ik niet uitleen aan Janneke en allevrouw.

Ik was naar het eiland gekomen om de bijslaap te bedrijven. Vandaar dat ik een hotelkamer had geboekt in De Koog, daar waar alle Hollandse en Duitse jongeren zich verzamelen, voor het strandleven overdag en het uitgaansleven in de nacht. Voornamelijk om te 'vögeln', een Duits werkwoord dat net even iets anders tot uitdrukking brengt, dan de activiteit die door Texelse vogelaars beoefend wordt...

Reeds tijdens mijn eerste nacht op het eiland had ik beet. Een struise, roodharige meid uit Essen, Noordrijn-Westfalen. Haar ouders huurden een appartement in Den Burg, het 'hoofdstadje' van het eiland. Je zou ook kunnen zeggen: het minst nietige gehucht. Dochterlief, pas zestien lentes jong, had van pappie toestemming gekregen te gaan stappen in het rumoerige uitgaanscentrum van De Koog, indien ze plechtig beloofde dat de taxi haar vóór twaalf uur weer veilig zou afzetten, voor de deur van hun appartement. Twaalf uur: dat was een babybedtijd, wist Ulrike, maar ja, beter iets dan niets. Over twee jaar, wanneer ze achttien zou zijn, een volwassen vrouw, zou ze samen met haar vriendinnen naar Turkije vliegen, of Spanje, of Griekenland, om daar de bloemetjes buiten te zetten, het ouderlijk toezicht op honderden kilometers afstand.

In mijn krappe, ventilatorloze hotelkamer was het een tamelijk klamme bedoening, de geslachtsdaad te verrichten. Rollebollen op het strand of in de duinen is echter verboden, als ze je pakken kun je dokken. Eerst hadden we wat orale seks en na ongeveer een half uur had ik het wel weer gezien en kwam ik moeizaam klaar in haar. Ik nam me voor de volgende avonden toch maar wat volwassenere dames op te scharrelen. Laten we zeggen: rijpe vrouwen van een jaar of negentien die wat meer bedreven zijn in het liefdesspel, beter passend bij de vitale, jonge twen die ik ben.

Aldus geschiedde, de tweede nacht lag ik te vozen in het kleine tentje van twee Drentse juffers uit de buurt van Emmen, Swaantje en Trientje geheten. De eerste was een lange, magere meid met twee parmantig vooruitstekende borstjes, die leken te zeggen: 'hallo, hier zijn we... pak ons dan!' Wel, dat was precies wat ik deed. Terwijl ik de twee welgevormde appeltjes van de rijzige Klazienaveense in mijn handen hield, werd ik zelf van onderen verwend door de afzuigkwaliteiten van haar voluptueuze vriendin, die tekeer ging alsof ze in haar jeugd wat dat betreft veel tekort was gekomen... zeker op de kermis nooit een kaneelstok van pappie gekregen.

Na dat kinky triootje wandelde ik eenzaam en alleen - ik had de meiden uitgeput achtergelaten op de camping - over het strand. Ik tuurde met een hoofd vol vragen naar boven, richting sterrenhemel, daar waar ik een antwoord verwachtte. Waaraan had ik het verdiend dat het vrouwelijke deel der mensheid mij zo mocht, en dat het mij praktisch geen moeite kostte, de dames te verleiden? Ik had geen flauw benul, besepte nochtans dat ik mezelf een geluksvogel mocht noemen.

De derde dag van mijn eilandvakantie besloot ik om eens 'n dagje niet met mijn sexy zwemshort onder mijn haast perfecte sixpack, aan het strand te gaan liggen bakken. Nee, het was tijd om te sporten! Ik haastte mij naar het dichtstbijzijnde fietsverhuurbedrijf en zocht een sportief model uit, een rijwiel waar ik een volledig rondje Texel mee zou kunnen afleggen. Toch altijd nog zo'n kilometertje of zestig. Een hele opgaaft voor een stadse knaap zoals ik, die de hele dag niets anders doet dan op een gerieflijke bureaustoel gezeten, nieuwe websites ontwerpen. Incidenteel onderbroken door een korte lunchwandeling van vijf minuten richting Sarphatipark.

Vol goede moed stapte ik op mijn van maar liefst zevenentwintig versnellingen voorziene fiets en binnen een vloek en een zucht - er stond een stevig noorderbriesje - bevond ik me aan de zuidkant van het eiland. Ik besloot via de paar straatjes die de aandoenlijk kleinschalige nederzetting 't Horntje rijk is, naar de oostkust van het eiland te rijden, om vervolgens in een relaxt tempo naar het noorden te pedaleren, richting De Cocksdorp en de naburige vuurtoren.

Fietsend door het kleine dorp dat in een liefdevolle mensenhand past, viel mij iets op. Aanvankelijk sloeg ik er nauwelijks acht op, ik was voorbij voordat ik er erg in had. Echter, iets in mijn achterhoofd vertelde me, dat ik zojuist iets bijzonders had gadeslagen. Ik besloot rechtsomkeert te maken en mijn nieuwsgierigheid te bevredigen. Vanaf de dijk liet ik me

vijftig, honderd meter terug het dorp in drijven, goed om me heen kijkend. Toen zag ik het. Toen zag ik haar.

In het kleurrijke voortuintje van een van de petieterige huisjes stond een vrouw, beschermd door grasgroene tuinhandschoenen, de witte rozenstruiken te snoeien. Het was niet zomaar een vrouw, het was een beeldschoon exemplaar. En ik vroeg me af wat ze deed in een gehucht op een Nederlands Waddeneiland, dat met een beetje fantasie in een luciferdoosje past. Ja, snoeien. Maar waarom in des hemelsnaam hier, en niet in een vijf hectaren tellende tuin in Beverly Hills? Of in de hof van een schattige cottage in de Engelse countryside?

De vrouw, haar beroemde hemelsbruine krullen in een staart bijeen gebonden, was niet zomaar iemand, echter een heel bijzonder persoon. Ik herkende in haar - ik wist zeker dat ik niet droomde, dat het de werkelijkheid was, welke ik aanschouwen mocht - de beeldschone Amerikaanse filmactrice Andie MacDowell. De dame die in die inmiddels klassieke film uit 1993, handelend over vier trouwpartijen en een begrafenis, op een uiterst klunzige manier versierd wordt door de Brit Hugh Grant.

Ik voelde me op dat moment even in de schoenen van meneer Grant staan. Het besef maakte zich van mij meester, dat ik met dit 'Brunette-Icoon' naar bed wilde, en dat dit, door een absurde speling van het lot, plots tot de mogelijkheden behoorde. Hoe volstrekt onbegrijpelijk het ook was dat deze vrouw zich op dit moment van de wereldgeschiedenis, op dit eiland bevond. Ik had geen tijd om daar te lang bij stil te staan. Spijkers met koppen, moest ik slaan.

Aangezien 'Lady, can I lie with thee tonight?', een tamelijk stoutmoedige vraag is, besloot ik het wat rustiger aan te pakken.

Ik wendde me tot de onwerelds oogverblindende toneelspeelster met de woorden:

'My goodness, am I thirsty! Excuse me, lady: would you mind making some tea for me? I'd love to have some tea with thee this afternoon. With the exception of madam Streep, you are my all-time favourite actress, by far!'

Ik verwachtte een kritische tegenvraag, iets in de trant van: 'What does Streep have that I don't have?', maar de Versiergoden waren mij gunstig gezind, zo bleek. De moorddadig fraaie brunette toverde een sprankelende glimlach op haar gezicht en was niet in het minst ontdaan door mijn vraag, die enige vrijpostigheid niet ontzegd kon worden. Ze

antwoordde met haar karakteristiek hoge, kristalheldere engelenstem, en mijn leven veranderde op slag:

'Sounds good, young man. If you want to, we can also have dinner together, this evening. Topped by a romantic, moonlit walk along the beach. By the way, I sure hope you're as good in bed, as Hugh Grant is...'

Ik stond te klapperen met mijn oren, wist niet wat mij overkwam, was enige stonden van de wereld. De mooiste vrouw op aarde had mij zojuist *ondubbelzinnig* uitgenodigd voor een romantische avond waarin 'alles mogelijk leek'...

Toen ik ontwaakte uit mijn dagdromerij kwam de vrouw naderbij. Een goeie oma van een kilootje of negentig; op z'n minst. Ze droeg een verschoten, lichtblauwe zomerjurk met daarop afbeeldingen van witte rozen.

'Alsjeblieft, jongeman, een kopje thee voor onze uitgedroogde toerist, dat zal je goed doen', sprak ze vriendelijk, en reikte mij het kopje. Bête lachte ik mijn konen rood. Ik voelde me bedrogen. Te grazen genomen door mijn fantasie.

Van mevrouw MacDowell geen spoor.

Late Night met Sandra

‘Meneer Van Velden, waarom denkt u dat uw literatuur zo gewaardeerd wordt, door het gros der Nederlandse bevolking?’

‘Welnu, mejuffrouw Janáček, laat ik proberen een en ander ’n ietwat inzichtelijk voor u te maken. Wellicht heeft het iets te maken met de digitale revolutie van de jongste jaren. Kijkt u voor de gein eens op de drie, vier sociale websites waar u - als vrouw van de wereld - ongetwijfeld een account bezit. Surft u daar vervolgens langs de profielen van de mensen die door u zijn gemarkeerd als ‘vrienden’, ‘contacten’, ‘volgers’ en wat dies meer zij. Wat valt u op? Ik zal u zeggen wat mij persoonlijk frappeert: minimaal een op de twee profielen bevat een tekst, waaruit blijkt dat de juffrouw of het heerschap in kwestie, zichzelf als ‘schrijfster’ of ‘schrijver’ ziet. Hij of zij maakt er met enige trots gewag van, dat er regelmatig ‘leuke stukjes over de alledaagse beslommeringen’ worden neergepend. Wanneer je vervolgens doorklikt naar de weblogs waar de literaire miniatuurtjes te bewonderen zijn, blijkt het negen van de tien keer te gaan om hetzelfde soort taalknutselaars:

Vrouwen die een paar chicklit-alinea’s (verhalen zijn het nauwelijks te noemen) hebben vol getypt, betreffende hun chocolade-addictie, hun poes (zowel het huisdier alsook het geslachtsorgaan worden tot in de details behandeld), de hunk uit de bordkartonnen, Amerikaanse vrouwenserie, waar ze ‘doorlekverschijnselen’ van krijgen, hun jaarlijkse vriendinnendag (bestaande uit veel meligheid, een verantwoord magere sushi-lunch, ’n bioscoopbezoekje, steevast eindigend in een kroeg, waar de mannen volgens de dames allemaal nét even te dik, te kaal en te oninteressant zijn, met uitzondering natuurlijk van die éne aantrekkelijke barman; die wordt evenwel reeds volledig in beslag genomen door de twintigjarige slettebak met haar dure neptieten, wordt jaloers geconcludeerd), het gehannes met hun gewicht - het vervloekte wortelsapdieet - , of de almaar groeiende pumpverzameling (schoenen die niet vaker dan een of twee keer per jaar gedragen worden, daar de hakken veel te smal en hoog zijn: torenhoog sexy... torenhoog onpraktisch navenant).

De schrijvende manspersonen zijn dikwijls wat zwaarder op de hand, hoewel ook zij het ‘luchtige krabbelen’ beheersen, met favoriete thema’s als voetbal, seks (wanneer je de heren mag geloven, beleven ze de erotiek

op de meest spannende plaatsen, met de zwoelste latina's, die zijn gevallen, juist voor hún charmes) en motorsport. Ofschoon een bloggend heerschap ook nog weleens wil koketteren met de (vrijwillige) dood, hij geeft ruiterslijk toe behept te zijn met een 'bijwijlen melancholische karakterstructuur', die hem regelmatig behoorlijk in de put doet belanden. Andere favoriete mannenthema's: het bashen van de zogenaamde 'Bekende Nederlanders' (altijd makkelijk om vanaf de zijlijn een mening te ventileren over personen in de schijnwerpers, die hun nek hebben uitgestoken door de keuze voor een professie die zich deels in de openbaarheid afspeelt, die zich bovendien niet rechtstreeks kunnen verdedigen), absurdisme (sommige snuiters denken dat literatuur soortement 'literaire cartoons' zijn, waarbij de boodschap van generlei waarde is, als de tekst maar provocerend overkomt of vernieuwend oogt) en tot slot het uiten van gedachten over de vaderlandse (deels populistische) politiek van heden ten dage, niet zelden in 'n kort-door-de-bocht-tempo, dat volstrekt geen ruimte laat voor welke nuance dan ook.

Ziedaar, juffrouw Janáček, de oogst van de vooruitgang: anno 2014, een kleine zes eeuwen na de uitvinding van de boekdrukkunst, kan iedere amateur zichzelf 'schrijver' noemen, en doet dit volgaarne en zonder enige schroom. Op hoeveel webprofielen valt niet te lezen dat de man/vrouw in kwestie een 'boek in voorbereiding' heeft: een zelfhulpboek om van psychische kwalen af te komen, een kookboek met eigenhandig ontwikkelde brandnetelrecepten, een bundeling blogjes (over de kinders, de poezen, de teckel, het 'office-flirten', het 'stresskippenbestaan' van de werkende vrouw van begin dertig in de eenentwintigste eeuw), filosofische uiteenzettingen over de (on)zin van het menselijke bestaan op deze aardkloot... en zo kan ik nog wel even doorgaan.

De schrijvende amateur is niets te gek om neer te krabbelen. Hij of zij maakt van zijn of haar hart geen moordkuil, maakt van zijn of haar herseninhoud geen stoffig museumdepot: het moet eruit! Men beschikt tegenwoordig over de digitale mogelijkheden, om gedachten en gevoelens praktisch secondengewijs te verspreiden onder een bepaalde groep mensen. Het treurige is wellicht dat deze 'bepaalde groep mensen' in de regel uit niet veel meer dan pakweg tien, vijftien vaste lezers bestaat. Er wordt simpelweg te veel literaire middelmatigheid over het net uitgestrooid. Met als gevolg dat de vaste lezersschare van een doorsnee weblog, doorgaans toch voornamelijk wordt gevormd door een beperkt groepje vrienden en kennissen, die lezen uit welgemeende

interesse, of simpelweg om de blogger in kwestie niet voor het hoofd te stoten.

En daar, mejuffrouw Janáček, keer ik terug naar uw vraag waar de appreciatie vandaan zou kunnen komen, voor de verhalen van ondergetekende. Ook voor mij was het een niet geringe verrassing, toen mijn debuut met kort prozawerk, getiteld 'Ode aan het papieren woord', onlangs in een mum van tijd naar de hoogste regionen van de bestsellerlijsten doorstootte.

Ik denk - maar dit is slechts een vermoeden - dat de Nederlandse lezer(es) na circa een decennium lang overvoerd te zijn geweest met digitale huis-tuin-en-keuken-lectuur, weer honger heeft naar ambachtelijk geschreven, geraffineerd gecomponeerde literatuur, hetzij romans, hetzij verhalen. De - met alle respect - 'autobio-schrijfseltjes', die menig huisvrouw of anarchistisch-absurdistische schelm denkt op het wereldwijde web te moeten werpen - zoals (half)zachte drollen op het toilet worden achtergelaten - , hebben denkelijk hun beste tijd gehad. De moderne lezeres zit mijns inziens liever met een *papieren* kwaliteitsboek van de hand van een professional, in de schaduw van de notenboom, genietend van haar zomerse mixdrankje en het weelderige lover van haar bloeiende achtertuin, dan dat ze op het terras van de trendy koffiobar via haar in de felle zomerzon nagenoeg onleesbare laptopschermje, allerhande digitale wegwerpfruitsels tot zich neemt.

Ik sluit niet uit dat deze lezeres in mijn verhalen die bewuste vakkundigheid herkent: niks geen zouteloos gelul over persoonlijke crises, over de hond van de burens, de poes van je nicht, je eendimensionale standpunt inzake Mickey-Mouse-Politiekland (Den Haag), doch bekwaam geconstrueerde literaire juweeltjes, waarmee de schrijver soms subtiel een traan laat vloeien over het gelaat van de geëmotioneerde lezeres, dan weer een gulle lach tevoorschijn tovert op datzelfde gezicht.

Pareltjes die 'uit de lucht getoverd' zijn, die hun oorsprong vinden in de wereld van de verbeelding, veel meer dan in de triviale werkelijkheid, waarmee de schrijver zich dag in dag uit omgeeft. Geen mens zit te wachten op vertellingen waarin de auteur kond doet van het feit dat hij jeuk heeft aan zijn balzak. Of dat zijn grootmoeder een maaltijdsoep gekookt heeft, speciaal voor zijn dertigste verjaardag. Nee, de ware schrijver is geen 'autobio-fetisjist', een authentieke auteur laat zich leiden door de mystieke tekenen van de verbeelding, die 'ergens tussen hemel en aarde' zweven. Het unieke talent van de schrijver schuilt slechts

daarin, dat hij (of zij) die signalen weet te herkennen, ze vervolgens weet om te zetten in klassieke woorden, die het meestentijds waard zijn, uit marmer te houwen.

Tot zover bij benadering de beantwoording van uw vraag. Met uw welnemen, juffrouw Janáček.'

De mooie presentatrice met de lange benen oogt 'n tikkeltje gepikeerd door het uitgebreide, zelfvoldane antwoord van de jonge auteur.

'Dat was dan ook gelijk mijn laatste vraag, meneer Van Velden, ik zie dat we ruim over de tijd zijn. Mag ik u hartelijk danken voor uw komst naar de studio.

Dames en heren, dit was *Late Night met Sandra*, voor straks lekker slapen en morgen gezond weer uit de veren.'

Joost van Velden staat op uit zijn okergele zetel, kijkt een keer - een ironische trek om zijn mond - veelbetekenend de camera in, trakteert de presentatrice op een stevige handdruk en verdwijnt naar buiten, richting de parkeerplaats van het mediacomplex; daar waar een bekende, Hollandse politicus, socioloog en publicist aan het begin van deze eeuw zijn gewelddadig einde vond. Omdat er wat draadjes knapten in het hoofd van een linkse activist.

Mijmerend over dat voorval trapt de schrijver op het gas en scheurt terug naar zijn woonprovincie, in het oosten des lands.

Engel voor een ochtend

Wat een prachtexemplaar, wat een wonder der schepping. Ik kan de kijkorganen in mijn oogkassen nauwelijks geloven. Mijn hart spreekt een veel duidelijkere taal: hij gloeit.

Ik bevind me op niet meer dan een meter of vijf van de engel, die voor een moment De Hemelen verlaten heeft. Ze heeft een vent. Zo'n bezitterig exemplaar met de chagrijnige kop van een bokser, die zijn werkkattitude ook buiten de ring pleegt mee te nemen. Ze hebben drie giechelende gansjes van dochters. Zij houdt van hem, met devotie. Hij niet van haar. Niet van haar als vrouw, als complete, gelijkwaardige persoonlijkheid, met een levendige gevoelswereld. Wel van haar als een soort sieraad, waarmee hij zich smukken kan.

Ze lacht. Het staat haar goed. Maar ik ben er zeker van dat ze weent, nu en dan, van binnen. De kleerkast aan haar zijde is geen goede partij voor haar: ze verdient beter, veel beter.

Wat is ze mooi. Haar bevallige voetjes, geschoven in marineblauwe espadrilles van vijftien centimeter. Daarboven twee glanzend bruine benen, verdwijnend in een minuscuul spijkerrokje. Een witkanten topje dat geen naam mag hebben, je kijkt er haast doorheen. De eindeloze oceaan aan kastanjebruin haar golft langs haar wipneusje voor haar ogen, die van een oplichtend bruin zijn dat ik nooit eerder in mijn leven mocht aanschouwen, zo helder. Het geheel wordt gecompleteerd door een lange halsketting van houten kralen, waarin de bijzondere tinten van haar ogen opnieuw zichtbaar worden, en twee grote, bijpassende oorbellen.

Ik betwijfel of ze zich ten volle realiseert, dat ze pure zinnelijkheid uitstraalt. Ik denk van niet. Juist omdat ze zich daarvan niet bewust is, straalt ze die erotiek uit. Van een arrogante meid - hoe mooi ook - word ik niet warm of koud.

Ik wil haar. Helemaal. Van gelakte teentjes tot top. In mijn hotelbed. Doch over vijftien minuten loop ik de ontbijtzaal uit, steek de boulevard over, wip middels enkele soepele gemzenpasjes de monumentale trap omhoog, richting Gare Saint-Charles. Ik zal me nog één keer omdraaien: een blik werpen op het weidse uitzicht over de stad, met de karakteristieke Notre Dame op de achtergrond. Vervolgens sluit ik mijn herinnering in een valies, waarmee ik de rest van Europa bereizen zal. Op het Piazza del Campo in Siena zal ik me omdraaien wanneer een zoete,

Toscaanse walm voorbij danst. In die odeur zal ik de dame uit Marseille herkennen, voor een ondeelbaar moment van geluk, weggekaapt uit de eeuwigheid.

Voorlopig wandel ik richting buffet, voor de vierde keer vanochtend. Ik schenk mezelf een glaasje jus d'orange in, daarbij de benen van mijn mademoiselle van begeerte monsterend. Haar kerel heeft mij door, hij geeft me een violente blik. Ik denk bij mezelf 'klerelijer', en loop terug naar mijn plaats. Hij verdient het niet één dag, één uur van zijn miserabele leven, met haar te delen, laat staan een huwelijk en drie koters. Ik benijd hem om zijn vrouw, niet om hemzelf. Toch haat ik hem niet. Het begrip 'haat' zou een schijnsel kunnen werpen op zijn omgeving, en daar behoort zij ook toe. *Zij*: feminiene delicatessen, gevangen in de periferie van een rotzak.

Het is tijd om te vertrekken. Ik loop naar boven om mijn koffer te halen. Terug beneden, in de deuropening tussen receptie en ontbijtruimte, maak ik een korte, weifelende handbeweging naar mijn engel voor een ochtend, vergezeld van een knipoog. Ze handkust terug; leest in mijn ogen dat ik haar 'gevangenschap' heb opgemerkt. Een kort, geheim moment tussen ons tweeën, waarvan haar vriend geen deel mag uitmaken.

Een half uur later boemel ik richting Genova. Ik sluit mijn ogen en vind mezelf drie droomminuten later terug in hartje Siena, tijdens een van de beroemde paardenraces. Een ruiter, rijdend met het wapen van de draak, komt op me afgestormd, rijgt mij aan zijn lans: het is de pief van mijn droomvrouw. Zijn wraak is zoet.

Ontrafeld

Aranxta zit in de trein. Op weg naar school. Niet van harte, en dat is een understatement. Ze zit in de trein op weg naar school, simpelweg omdat in de trein zitten op weg naar werk, haar nog minder boeit. Een kwestie van het wegstrepen van kwaden, dan blijft er één optie over: bepakt en bezakt met rugzak en lunchpakketje in een koude januaritrein - met kapotte verwarming - op weg naar school boemelen. Een school die haar gestolen kan worden, zoals zo ongeveer haar hele leven.

Aranxta draagt een verleden met zich mee. Iets met intimiteiten die niet gewenst waren, meer weet ik ook niet, ze praat er nooit over. Ze háát mannen, allemaal, het spijt haar dat ze niet lesbisch is, dan zou het leven zoveel ongecompliceerder en helderder zijn. Zonder onverwachte wendingen, die de dingen alleen maar nodeloos ingewikkeld maken.

Op een dag is daar plots die knul tegenover haar, 's morgens in alle vroegte, in haar forensentrein. Zijn zachte ogen, zijn genadige blik, minzame gelaatstrekken. De manier waarop hij haar gesloten persoonlijkheid met een enkele beweging, minieme oogopslag, zijn nonchalant integere wezen, ontrafelt.

Wit in wit

Ik zag haar zitten voor de Stadsschouwburg. In haar uppie. In de strenge vrieskou. Het was hartje winter, boer Pellenaars uit Stiens had juist een Elfstedentocht aangekondigd. Mijn neus was koud en rood, een ijspegel, en mijn ogen betraand. Door mijn tranen heen zag ik haar zitten, in haar eenzaamheid: een zelfgekozen eenzaamheid, of een waarvoor ze nooit de keuze had gemaakt? Ik vroeg me af waar ze vandaan kwam, bij wie ze ooit gehoord had, waarnaar ze op weg was en bij wie ze ooit zou horen.

Ik ben een grote vent - sommigen zouden zelfs durven beweren: 'volwassen' - , maar het tafereel brak mijn hart. Hoe ze daar zat, zo alleen, verlaten door de rest van de wereld: ze zou het nu alleen moeten rooien. Het was een schilderij. Een heel klein portretje, ergens verborgen in een nooit bezocht hoekje van het Rijksmuseum: wit in wit, een poedel in de sneeuw.

Enscenering

In dit park kun je des zomers gerust - bijna - onbemerkt een stevige vrijscène ensceneren, samen met het one-afternoon-stand blommetje dat je een half uur eerder wist op te scharrelen. Nota bene in de Amsterdamer StraÙe:

Hoe Nederlands kun je je voelen, in het buitenland.

Bijna onbemerkt: volledig heimelijk neuken in de buitenlucht, daar is geen zier aan. De adrenalinestoot die door je aderen suist wanneer je 'het' doet, terwijl vanachter de bosjes wandelaars en fietsers jullie nét kunnen bezig zien, die rush is onbeschrijflijk.

Het risico betrapt te worden door de agent met de potsierlijke hangsnor. De gespierde agente zonder gevoel voor (erotische) humor.

Een schittering langs de zwanen, over het water.

Na afloop broek dichtgeritst, rok omlaag, doodleuk een groene, zwarte of pepermunthee, in de poëtisch aan het kleine meertje gesitueerde uitspanning. En een halve liter Paulaner.

Twee keurige mensen die genieten van een namiddagversnapering.

Tot slot een wandeling langs de oever van de Isar. Alle kleren uit.

Zonnebadend in Adam- en Evakostuum.

Omdat je vrij bent.

Gnädige Frau Auer

Ook voor mij was het een niet onaanzienlijke verrassing, toen ik een tijdje terug een uitnodiging kreeg om eens aan te schuiven bij de talkshow van de regionale omroep van Noord-Duitsland, de NDR, gepresenteerd door de haast immer charmant opererende Bettina Tietjen.

Wat had ik nou helemaal gedaan? Ik had een verhalenbundel uitgebracht, waarvan de Duitse vertaling het verbazingwekkend behoorlijk bleek te doen, mijn boekjes waren nog net geen warme broodjes die bij onze oosterburen over de toonbank gingen.

Bettina Tietjen! Afgezien van de wat platte, daarom niet minder lekkere connotatie, die haar achternaam heeft voor een in het Nederlandse taalgebied levende man zoals ik, deze dame mocht toch wel gerekend worden tot de absolute subtop van het Duitse praatprogramma-landschap. (De top, tussen twee haakjes, wordt - in zijn eentje - gevormd door de onomstreden grand seigneur van de Duitse talkshowcultuur, de presentator in ruste, meneer Alfred Franz Maria Biolek.)

Dagenlang, ja nachtenlang, had ik mezelf zitten opjuten vanwege de haast ondraaglijke spanning. U moet weten, mijn Duits is allermint perfect, daarbij beschouw ik mezelf sowieso meer als een denker en een schrijver, dan een prater. Toen was het moment dan toch onontkoombaar daar.

De Talkrunde bleek een gezellige Mischung, er was een Hamburgse actrice van ongeveer mijn leeftijd met de vlotte naam Mona Klare, voorts een Duitse wetenschapsjournalist met een artistiek ogende, tegelijk ietwat op de lachspieren werkende krulsnor, Jean Pütz zijn naam, een man van pak 'm beet vijfenzeventig jaar. Verder een knappe Sportmoderatorin van het ZDF, Katrin Müller-Hohenstein, en er bleek naast mijn nietig schrijverspersoontje nóg een Hollander aanwezig, in het warme, schuimende bad dat een Duitse talkshow bijwijlen zijn kan: Hermann von Feen. Pardon: Herman van Veen, sinds jaar en dag - geheel terecht - een ster bij onze oosterburen, daarnevens, in tegenstelling tot ondergetekende, beschikkend over een uitstekende Duitse tongriem.

Maar goed, die mensen konden mij allemaal niets meer schelen, ik was reeds volledig verkocht, verliefder dan ik mij ooit had kunnen

voorstellen, te zijn. De reden: mevrouw Barbara Auer, actrice van professie, met afstand de mooiste gast van de avond.

Een stijlvolle brunette van naar schatting begin vijftig, met het uiterlijk van een vijfendertigjarige, gezegend met twee mooie, dromerig bruine ogen en een glimlach om Sie tegen te zeggen. Bovendien uiterst stijlvol gehuld in een klassiek, zwart jurkje, daaronder twee gladde pantybenen, geschoven in zwarte, suède pumps met precies de juiste harmonische verhoudingen: niet te hoog, niet te laag.

Ik kon bijna niet meer ademen van nervositeit, was er enkel mee bezig niet te opvallend in de richting van de knappe actrice te kijken, zodat mijn medegasten, Bettina Tietjen, haar mannelijke co-presentator Eckart von Hirschhausen en de kijkers thuis, niets zouden merken van mijn ongewone, zo plotseling opgekomen fascinatie voor deze brunetteparel. Daarenboven: mijn vriendin keek mee, thuis in Holland. Ik kon mij geen verliefde, clowneske toeren veroorloven.

Gelukkig bleef het wat dat laatste betreft binnen de perken. Af en toe, buiten het zicht - vermoedde ik - van de camera, probeerde ik haar indringend aan te kijken, een keertje zelfs vergezeld van een minieme knipoog. Toen het gesprek van de presentatoren met de heer Pütz bij het thema 'seks op leeftijd' was aanbeland, kon ik het niet laten, toen mijn menig in dezen gevraagd werd, mijn lichaam richting mevrouw Auer te wenden, vergezeld van de woorden: 'Ach, wissen Sie, Fräulein Tietjen, Alter ist eh völlig relativ. Frau Auer, zum Beispiel, ist vielleicht etwa achtundvierzig Jahre jung, sieht aber aus wie siebenundzwanzig...'

Een daverend applaus en enkele spontane lachsalvo's kwamen vanaf de tribunes mijn kant opgerold, ook Tietjen moest smakelijk lachen en Herman, die naast mij zat, klopte me op de schouder: 'goed gezegd, jochie.'

Barbara deed er het zwijgen toe, keek alleen een paar keer veelbetekenend mijn kant op.

De avond verliep verder uitstekend, nu het ijs richting de mooie toneelspeelster wat was gebroken en ik mijn zenuwen beter onder controle wist te houden. Ik was in vorm en mijn Duits bleek niet eens zoveel slechter dan dat van Herman. Bovendien was de Oraniensaft vers en niet uit 'n kartonnen pak. Iedereen, Pütz, Van Veen, Müller-Hohenstein, Klare, ondergetekende en de bekoorlijke Barbara, had zijn/haar verhaal kunnen doen, het was tijd om op te stappen.

Tijd om te vertrekken. Dat betekende: tijd om afscheid te nemen en de medegasten wellicht nooit meer te wederzien. Snel!... moest ik handelen.

Gedrentel bij de garderobe, korte gesprekjes met deze of gene over helemaal niets, een grap van Herman, Hollanders onder elkaar, en toen...

Oog in oog met Frau Auer. Snelheid was nu geboden, daar ze haar donkerbruine mantel reeds om had.

'Gnädige Frau Auer, wissen Sie vielleicht ein gutes Hotel für heute Nacht, ich habe noch keine Unterkunft...'

Een moment stilte. Toen een kleine dijkdoorbraak.

'Kommen Sie einfach mit mir mit. Ich regle schon etwas für Sie.'

Bij het verlaten van het NDR-complex stond een halve maan eenzaam maar trots in een donkere, blauwpurperen hemel. Het portier ging open en ik stapte in.

Een witte roos

Tijdens mijn wandeling door de studentenwijk Schwabing van het mij zo geliefde München, gebeurt er iets merkwaardigs.

In de Franz-Joseph-Straße, ongeveer ter hoogte van nummer 13, het huis waar broer en zus Hans en Sophie Scholl woonden, voordat ze in februari 1943 door de Gestapo werden gearresteerd. Nadat ze tijdens een actie waarbij ze op de universiteit verzetspamfletten achterlieten, waren betraptd door de Hausmeister, een SA-man.

Iets opmerkelijks: het meisje dat aan de andere kant van de straat loopt, lijkt sprekend op Sophie, zoals ik de verzetsstrijdster tenminste ken van de boeken, de docu's, die ik over haar gelezen, gezien heb. Of beeld ik mij dit alles in?

Lijkt ze wellicht niet op juffrouw Scholl, maar op de actrice Julia Jentsch, die in de uit 2005 stammende film *Sophie Scholl - Die letzten Tage*, perfect gestalte gaf aan de op 22 februari 1943 door de nazi's vermoorde Münchnerin? Ik bevind me in een rare droomtoestand, besluit de jonge meid te volgen, een instinctieve daad: ik wil weten wie ze is, wat ze doet, waarnaar ze op weg is.

Bij de kruising met de Leopoldstraße neemt ze de bocht naar rechts, richting centrum. Ze is mooi, heeft een schoonheid aan haar manier van lopen hangen, die een oprechte persoonlijkheid verraadt. Dat is althans mijn interpretatie. Iets bedenkelijks staat geschreven in de paar fronsen op haar voorhoofd. Ze overpeinst iets: iets essentieels. Schattig is het, een meisje te zien, een weinig in gedachten verzonken. Ik voel lichte verliefdheidsgevoelens opborrelen; weet evenwel niet of die zijn aan het adres van Sophie Scholl, voor Julia Jentsch, of wellicht voor de jonge vrouw die tien meter voor mij door de stad slentert. Het is allemaal nogal verwarrend, deze zomer is buitengewoon heet, misschien liep ik iets op, een zonnesteek. Ik voel mijn hoofd: ze is warm.

De jongedame gaat een bloemenwinkel binnen. Ik wacht buiten. Vijf minuten later verschijnt ze weer. Ze heeft niets gekocht. Of toch...? Jawel: ik ontwaar één enkele witte roos in haar linkerhand. Ze loopt op mij toe.

'Bitte,' zegt ze. 'für dich, Johan.'

'Danke', antwoord ik, en ik neem de bloem aan, terwijl ik haar indringend probeer aan te kijken, opdat ik haar 'geheim' kan duiden in haar ogen, ze heeft zich echter al omgedraaid en loopt verder, richting

Geschwister-Scholl-Platz. Nadat ik van de schrik bekomen ben, volg ik haar naar dat plein, doch ze is in geen velden of wegen meer te bekennen. Ik kijk goed om me heen: nergens een spoor. Waarschijnlijk is ze het universiteitsgebouw binnengegaan. Onbegonnen werk om haar daar te vinden. Ik besluit de bloem neer te leggen op de plaats waar ze wellicht het meeste thuishoort: bij het monument. De stenen pamfletten in de vorm van een witte roos. Zo moet het zijn en zo is het goed.

Een kwartier later zit ik in de bus op weg naar mijn logeeraadres, even buiten het centrum. Ik kan mijn lach niet onderdrukken wanneer ik in een pezige zestiger, die ongelooflijk tekeergaat tegen zijn vrouw - die goedmoedig alles over zich heen laat komen - , 'Razende Roland' herken: de beruchte nazi-rechter Roland Freisler, schreeuwlelijk eersteklas - erger dan Goebbels - , onder andere bekend van het proces tegen de Scholls.

Arschloch, denk ik, maar ik houd mijn mond. De vrouw wacht per slot van rekening niet de doodstraf. Was dat zo geweest, dan had ik zeker mijn mondje geroerd.

De ironie is dat zijn vrouw iets wegheeft van een Traudl Junge op leeftijd: de dame die zich als twintiger bezighield met hele andere zaken dan Sophie Scholl.

Junge en Scholl: in die oorlogsjaren twee jonge meiden, nog aan het begin van hun leven, met een leeftijd zo onschuldig als een witte roos. Die eerste zal zich jaren later, toen ze goed en wel besepte wat er allemaal gebeurd was in de kampen, achter haar oren hebben gekrabbd:

In hoeverre is een mens verantwoordelijk voor het weten, of het niet weten... het wellicht niet willen weten?

Holländischer Posaunist verschollen

Slaperig open ik mijn ogen. Klaarblijkelijk ben ik ontvoerd. Ik kan me niets herinneren, behalve dat ik in de Maximilianstraße, in het hartje van de stad, van het trottoir geplukt, in een zwarte, geblindeerde wagen gesleurd ben.

Ik bevind mij, naar het zich laat aanzien, in een soortement 'Derrick-villa': een smetteloos witte woonkamer, gedecoreerd met een paar levensgrote, uit verre streken afkomstige beelden in zwart en donkerbruin hout. Onder andere een sculptuur van een magere, Afrikaanse man met een reusachtige erectie, zo eentje die iedere zichzelf respecterende kerel jaloers maakt, aangezien daar niet tegenop te concurreren valt.

Verder ruik ik de geur van dennen. Ik kijk naar buiten: woud. God mag weten waar men mij naartoe gebracht heeft. En waarom. Ik ben niet bang. Ik ben nooit bang. Bang zijn is voor amateurs, zegt mijn vriend Philip steevast, een stelling die ik gaarne onderschrijf. Alleen in koenheid kan men het merkwaardige pandemonium ondergaan, dat men ooit *leven* doopte.

De vrouw, gekleed in een lange, witte flodderjurk, hangend tot op haar blote voeten, die even later met een enorme vaas vol bloedrode rozen de houten trap afdaald, vervolgens twee glazen witte wijn inschenkt, naar de platenspeler loopt (inderdaad, een platenspeler: in dit soort verhalen horen platenspelers geïntegreerd te worden, geen cd-spelers) en een elpee van een Duitse componist opzet, een Johann, verbaast mij enigszins. Ze zwijgt, kijkt mij daarbij strak glimlachend aan.

Ik vraag haar in het Duits wat ik hier doe. Antwoord krijg ik niet.

De volgende dag zou de *Süddeutsche Zeitung* koppen:

Holländischer Posaunist verschollen.

Nederland zou ik nooit meer terugzien. Maar dood was ik allerminst.

De knieval van mijn oom Baldrik

Mijn Duitse oom Baldrik woonde tot eind jaren tachtig in zijn vaderland: aan de verkeerde kant van het prikkeldraad, de wachttorens, de waakhonden, de mijnevelden en de automatische schietinstallaties. Foute kant, echter niet voor hem. In die tijd geloofde hij nog in een staat die muren en prikkeldraad nodig heeft, om haar burgers binnen te houden. De schaduwzijde van het fascistische regime van die staat (de martelkelders in naargeestige, zompige gevangenisblokken), ontging hem grotendeels. Het is gerieflijker wanneer je door je leven marcheert, met je ogen en oren bewust op de stand 'half gesloten'.

Mijn oom geloofde in zijn idealen en gaf handen en voeten aan dat geloof. Hij heeft een aantal jaren als Grenzschütze gewerkt, enkele tientallen kilometers ten westen van Schwerin, het stadje waar de broer van Baldrik, Jürgen - een intelligente denker die zijn vrijzinnige geschriften niet meer gepubliceerd kreeg in zijn autoritaire staat - , gaandeweg steeds concretere plannen smeedde, om uit te breken; om definitief het onzichtbare, knellende tape van zijn mond te rukken. Een vlucht naar de BRD, het beloofde land. Land van kapitalisme, van hoeren en pooiers in overvloed, van excessief drugsgebruik, van geldelijke ongelijkheid. Maar vooral: staat van vrijheid. Land van vrije pers en de mogelijkheid om zélf te kiezen of je je leven wilt verkloten, of dat je er iets van wilt maken.

De nacht dat een en ander stond te gebeuren was vochtig. Een eindeloze deken van miezerregen lag over de naaldbossen, waarmee de wachttorens van Baldrik en zijn collega omgeven was. Een dienst als alle andere. Verveling. Een sigaretje. Een bakje koffie uit de thermoskan.

Toen merkte de collega van Baldrik wat beweging op, aan de bosrand. Daarna ging alles heel snel, geweren werden doorgeladen, adrenaline schoot door de lijven van de twee jonge twintigers. Een waarschuwingsschot werd gelost. En nog een. Daarna een kogel, gericht op de benen van de vluchteling. Echter, deze trof niet de benen.

Maar de borst.

Op het moment dat Baldrik vernam dat hij zijn bloedeigen broer had aangeschoten / neergeschoten / vermoord, stond dat laatste woord *vermoord* als een abstract begrip in het middelpunt van een labyrint, dat repeterend voorkwam in zijn dromen. Zijn nachtelijke visioenen, die

steevast het donkergroen droegen van de hagen waaruit dat beangstigende 'droomlabyrint' was opgebouwd, en het zwart van zijn gemoed: een gezonken U-Boot. Het doolhof had iets weg van dat uit *The Shining*, waar J. Nicholson als een dolle hond doorheen jaagt, op zoek naar menselijk bloed. Baldrik had de vrees net zo gek te worden als de Jack uit de horrorfilm. Hij besepte dat er slechts één ding op zat.

Toen mijn oom een half jaar later, na een op het nippertje geslaagde vlucht poging, voor het eerst in zijn leven wakker werd in een bed dat zich bevond in de BRD, had hij ambivalente gevoelens: hij had juist een systeem achter zich gelaten, waarin hij jarenlang oprecht geloofd had. Anderzijds, datzelfde systeem was debet geweest aan de dood van zijn broer.

In november 1989, toen de afbrokkeling van die krankzinnige muur in Berlijn, het onding dat achtentwintig jaar te lang bestaan had, concrete vorm kreeg, was het niet mijn oom Baldrik die juichte. Niet uiterlijk en ook niet van binnen. Hij dacht na. Ook de zware tijd daarna: hij dacht veel na.

Een duister piekeren dat slechts te stoppen was door eindeloze boswandelingen, afgelegd in eenzaamheid, door natuurgebieden die hem deden denken aan de bossen waarmee ooit zijn werkplek aan de Duits-Duitse grens omgeven was. Rust in zijn ziel was hem niet gegund. Zijn onomkeerbare daad spookte door zijn hoofd: hij voelde zich als een drenkeling die telkenmale aanspoelt op hetzelfde kleine kutstrandje van hetzelfde totaal verlaten eiland, vanwaar ontsnappen onmogelijk is.

Toch wist hij te ontkomen.

Eind jaren negentig was ik samen met mijn oom in Berlijn. Het was de eerste keer sinds het opgaan van de Deutsche 'Demokratische' Republiek, in zijn grotere, democratischere broer, dat hij terug was in deze miljoenenstad. Na een dagje triviale sightseeing - het was mijn eerste bezoek aan de stad, ik was nog 'Berlijn-maagd' - , besloten we de dag daarop een bezoek te brengen aan de *Gedenkstätte Berlin-Hohenschönhausen*.

We kregen een rondleiding, gegeven door een voormalige gevangene. Hij leidde ons en een groepje hoofdzakelijk Duitse jongeren, door het complex. Langs de binnenplaats, de cellenblokken, de verhoorkamer - met een foto van Erich Hoon-ecker - en, ten slotte, de isoleercellen: de zogenaamde 'U-Boot-cellen'. Ik merkte dat er iets knapte bij mijn oom.

Hij schuifelde naar binnen - één isoleercel was opengesteld voor het publiek - en viel op zijn knieën, zoals ooit Willy Brandt zich op zijn knieën

liet zakken in Warschau, december 1970: dat is weer een hele andere Duitse geschiedenis.

Mijn oom vouwde zijn handen en bleef roerloos zitten. Na enige minuten begon zijn lichaam, haast onmerkbaar, te schudden. De gids, een kleine, aimabele, ietwat mank lopende, bebaarde man genaamd Siegmund Faust, moest verder, besepte tegelijkertijd dat hier een symbolische gebeurtenis plaatshad, die hij onmogelijk kon of mocht verstoren. Hij liet mijn oom de tijd die hij nodig had.

Deze verhief zich na een minuut of zes, het kunnen er goed ook tien of twaalf geweest zijn. Hij draaide zich om en sloot zich weer aan bij de rest van de groep. Zijn ogen waren vochtig, zijn boord doorweekt.

Ik sloeg wat onhandig, niet gewend aan zoveel plotseling opborrelende emotie, een arm om zijn middel. Daarop keek hij me aan. Een moment leek hij te zoeken naar de juiste woorden. Toen verscheen er het begin van een glimlach op zijn gezicht.

‘Junge, du bist die Jugend, du bist die Zukunft.’ Ik begreep wat hij mij wilde zeggen met die paar woorden. Ik knikte en zweeg, drukte mijn arm nog wat steviger om de rug van mijn oom.

Sinds die dag heeft hij nooit meer gedroomd van ‘het labyrint’.

De systematiek van een moorden

Van een Israëlische kennis had ik gehoord dat hij nu in Unterasbach zou wonen, een onbeduidend gehucht onder de rook van Nürnberg. Klaarblijkelijk had de Israëlische geheime dienst, die ongetwijfeld ook op de hoogte had moeten zijn van zijn verblijfplaats, hem met rust gelaten, al die jaren. Hij was een onderknuppel geweest, binnen de leiding van een firma die verantwoordelijk was geweest voor de productie van Zyklon B, de pesticide die later door het 'oneigenlijke gebruik' ervan - om het ultieme understatement uit de hoge hoed te toveren - een horrorconnotatie zou verwerven.

Een ondergeschikte, hij had evenwel geweten waarvoor het spul dat in zijn fabriek geproduceerd werd, bedoeld was. En dat was voor mij genoeg.

In mijn kleine Volkswagen toog ik richting Noord-Beieren. In Unterasbach zou Gerhard Brüller, zoals zijn doopnaam luidde, een teruggetrokken leven leiden onder de naam Rolf Unschuldsschwein. Hoe toepasselijk, die naam...

Ik belde aan en een klein, blond meisje met speelse vlechtjes deed open, ze zal niet ouder dan zeven jaar geweest zijn. Ik keek in twee dromerige, grijsblauwe ogen die voor mij op dat moment de onschuld van de gehele mensheid symboliseerden, en ik brak. Enkele tranen biggelden over mijn wangen, en op dat moment wist ik dat ik mijn missie niet ten uitvoer zou brengen: dat ik dit onschuldige wicht niet haar overgrootvader zou ontnemen. Niet op de beestachtige manier die ik in gedachten had.

Een gerimpelde man van aanvang negentig kwam aangesloft. 'Was gibt es, Gretchen?', sprak hij tot het meisje, in mijn ogen zijn nazaat, maar misschien zat ik er wel helemaal naast. Toen hij mij in het vizier kreeg, maande hij haar naar de woonkamer te gaan.

'Sind Sie Herr Brüller?', vroeg ik, en ik zag dat voor hem in één stonde alles duidelijk was, op eenzelfde manier zoals voor Adolf Barth / Otto Eckmann / Otto Heninger / Ricardo Klement alles helder moet zijn geweest, tijdens het moment van zijn onvermijdelijke ontmaskering, in mei 1960.

De oude man dacht een moment na, legde zich toen neer bij zijn lot. Hij was aan het einde van zijn leven aanbeland. Ik zag hem prakkiseren: wat heb ik te verliezen? 'Ja, bin ich', sprak hij met breekbare stem.

'Sie sind ein Schwein', sprak ik op volstrekt emotieloze toon. 'Sie sollten eigentlich sterben, aber das gönne ich Ihr Urenkelin nicht. Ich hoffe Sie schlafen schlecht, den Rest Ihres Lebens', besloot ik, en ik vertrok zonder hem nog een blik waardig te keuren. Ik had hem vermoord. Om het leven gebracht met woorden.

Een half uur later smeed ik met een wilde zwaai mijn vuurwapen in de Großer Duzendteich, bij het voormalige Reichsparteitagsgelände in Nürnberg. Ik voelde me sterk omdat ik te zwak was geweest, een moord te volvoeren. Turend over het water dacht ik aan mijn vader, die ruim een halve eeuw daarvoor het leven had gelaten.

Later vernam ik dat Brüller een week na mijn komst zelfdoding had begaan. Hij was met zijn auto tegen een boom geraasd.

De echo van zijn geweten, ten langen leste.

Stadelheim

Ik heb in mijn leven heel wat afgedroomd, wanneer je als man de gezegende leeftijd van veertig jaar nadert, heeft je onderbewustzijn heel wat nachten de kans gehad, zijn gang te gaan.

Een van de merkwaardigste 'nachtzwaluwen' die ooit mijn brein zijn binnengevlogen, was gesitueerd in Berlijn, in de nog liberale jaren twintig.

Ik bevind me in een stoombad voor 'heren', wat ik op zich al opmerkelijk vind, daar ik in niet-droomtoestand toch met name (lees: louter) geïnteresseerd ben in die welgevormde, ronde menselijke wezens: dames.

Een bad met in de hoek, aan de andere kant van waar ik mij bevind, een corpulente heer die zich omringd weet met een horde - een stuk of tien, vijftien - licht getinte jongemannen, niet ouder dan achttien jaar, afkomstig uit La Paz, Bolivia. Dat ze stammen uit deze op meer dan 3000 meter hoogte gelegen stad, kan ik vanzelfsprekend niet aan hen aflezen, het is een gegeven dat mijn 'droombrein' simpelweg weet: als een vaststaand feit waaraan men niet behoort te twijfelen.

De zwaarlijvige heer is Ernst Röhm. Bij eenieder die een weinig op de hoogte is van de Europese geschiedenis, gaat nu een lampje branden. Juist, die Ernst Röhm. Hij vermaakt zich wel. Met zijn whiskyglas in de hand. Een enorme tros blauwe druiven in zijn nabijheid. Zijn Boliviaanse schandknaapjes, dartelend om hem heen.

De verveling slaat toe. Geen vrouw te zien, noch in velden, noch in wegen. Ik richt me op om het vertrek, een classicistisch vormgegeven geheel met Dorische zuilen, te verlaten. Echter juist wanneer ik op het punt sta het bad uit te stappen, verschijnt in mijn ooghoek een oogverblindende vrouw, gehuld in een roze badjas, met rood gelakte teennagels. Het is een zwartharige schone, ik zie haar schuin van achteren. Gezwind laat ik me terugglijden in het hete, zelvende water. Ze ontdoet zich van haar badjas. Ik schrik. Het is geen zij, het is een kerel! En méér dan dat:

het is A.H. Ja, hij: A.H.... Het 'natuurverschijnsel' A.H. De schrik van de twintigste eeuw. Het is echter niet de A.H. die we allen kennen uit onze geschiedenisboekjes, het is een andere, een jongere A.H., niet met het strenge snorretje dat zich zo perfect leent voor geniale persiflages, maar

nog met de koddige snor die ik ooit zag op een foto van hem uit de Eerste Wereldoorlog, het jaar 1915, samen met zijn Kumpels. Zijn maten die hem typeerden als de 'witte raaf', aangezien hij niet dronk, niet rookte, zich niet bezondigde aan bordeelbezoek en zich immer ondergeschikt gedroeg richting zijn superieuren. A.H. de witte raaf... de ironie van de geschiedenis.

Hij laat zijn elegant gelakte voetjes behoedzaam zakken in het stomende water en groet Röhm; deze groet terug. Met een joviaal gebaar nodigt Röhm de Boliviaanse jongelingen uit om het achterste van A.H. te bezoeken. Spoedig is het spitsuur bij de 'achterdeur' van de olijke snordrager. Men gaat daar tekeer alsof morgen geen dag meer is. Ik verbaas me. Ik ben best wat gewend, maar wat ik hier zie aan botgevierde lust, gaat zelfs mijn pet te boven. Röhm buigt zich naar voren en begint zowaar aan de 'voordeur' van A.H. te sabbelen. Het moet niet veel gekker worden.

Dat wordt het wel. Op het moment dat A.H. aan zijn gerief komt in de mond van Röhm, zie ik tegelijkertijd hoe hij vanachter zijn rug een glimmende dolk tevoorschijn haalt, waarmee hij de vette varkensrug van de zuigende jongetjesliefhebber doorboort: de SA-man verzinkt als een getroffen slagschip in het water, om nooit weerom te keren.

Ik krab achter mijn oren, besef dat ik een getuige ben, dat ik weg moet: so schnell wie möglich. Schielijk sprint ik naar de kleedhokjes, droog me vliegensvlug af, trek mijn plunje aan en verdwijn naar de uitgang van het badcomplex.

Buiten aangekomen waan ik me nog steeds niet helemaal veilig. Bedacht op mogelijke achtervolgers, draai ik me om. Ik kan mijn ogen niet geloven.

Het badhuis is verdwenen, opgelost in de wolken. Wat ik zie, wat mijn ogen althans waarnemen, is iets volkomen anders:

Justizvollzugsanstalt München Stadelheim – *Haupteingang*

Oostenrijkse politicus

In het najaar van 2011 ben ik een blauwe maandag, zo'n driekwart jaar, als jonge, Hollandse student aan de kleine maar gemoedelijke universiteit van het Beierse plaatsje Passau verbonden geweest. Ik studeerde er cultuurwetenschappen.

Een mooie tijd, ik herinner me lange, dronken nazomeravonden, doorgebracht samen met mijn medestudenten, op de gezellige, door goudkleurige zonsondergangen gekuste terrasjes van het met ruim vijftigduizend inwoners gezegende, overzichtelijke stadje. Romantische wandelingen met mijn toenmalige vriendinnetje Mädel, afkomstig uit het Oostenrijkse plaatsje Braunau am Inn, zo'n vijftig kilometer verderop gelegen, staan in mijn geheugen gegrift.

Over die Oostenrijkse nederzetting gesproken: mij staat een aardige anekdote over dat oord voor de geest. Toen ik in de zomer van 2011 via de media vernam dat de Oostenrijkse politicus A. Hitler op 7 juli het ereburgerschap van het stadje ontnomen was, een unaniem besluit van de gemeenteraad, besloot ik in het kader van mijn studie om een interview aan te vragen met de burgervader van het oord, waar de onderhavige politicus op 20 april 1889 het levenslicht had mogen aanschouwen. Zo'n vijftig jaar later, in 1938, zou de toen nog onafhankelijke gemeente Ranshofen - in de tussentijd ingelijfd door Braunau - hem zijn ereburgerschap verlenen. Met dat bijzondere burgerschap was het sinds de zomer van 2011 dus gedaan voor de gewezen leider van het Duitse Rijk, die zichzelf op 30 april 1945 suïcideerde in een bunker in Berlijn.

Ik wilde weleens weten van de hoed en de rand, dus toog ik in september 2011, gewapend met blocnote en pen richting de geboorteplaats van zowel mijn lief Mädel, alsook van de voormalige leider van het zogenaamde 'Duizendjarige Rijk'.

De secretaresse van de burgemeester, een charmante dame genaamd Eva, gehuld in een bruine, zijden blouse, met mooie benen en daarboven suggestieve jarretelles, vertelde mij dat de burgemeester slechts een kwartier had kunnen vrijmaken van zijn kostbare tijd. Dat speet mij: ik zou moeten roeien met de journalistieke riemen die ik had.

Wolfgang Sachertorte was een opgewekte vogel van ergens achter in de vijftig, met een joyeuze snor en al even gracieuze gebaren. Hij noodde

mij, plaats te nemen. Dit deed ik en nadat we een weinig gekeuveld hadden over het weer, over het verschil tussen Hollandse en Oostenrijkse koeien en over het pittoreske oude centrum van Passau, stak ik van wal met de vraag die ik de burgervader had willen stellen, reeds sinds de dag dat ik vanuit de media had mogen kennisnemen van het opmerkelijke feit, betreffende het ontnemen van het ereburgerschap aan de gewezen Duitse leider:

‘Warum, Herr Sachertorte?’

‘Welnu,’ sprak de heer Sachertorte in het Duits, ‘na rijp beraad en een schier oneindig wikken en wegen tijdens vele vergaderingen zijn wij, de raadsleden en ik, tot de conclusie gekomen dat de Oostenrijkse politicus A. Hitler, eind vorige eeuw geboren in ons mooie, gastvrije, weltoffen Braunau am Inn, in retrospectief wellicht toch niet dát positieve stempel op de Oostenrijkse en Europese politiek heeft gedrukt, als aanvankelijk ingeschat. Vandaar dat wij besloten hebben om na tweeënzeventig jaar ereburgerschap, hem deze honneur te ontnemen.’

‘Dat is duidelijk, mijnheer Sachertorte’, antwoordde ik, terwijl ik probeerde zijn antwoord wat te laten bezinken in mijn jonge journalistenbrein.

Toen een minuut of vijf later Eva met de koffie en het gebak de kamer kwam binnengereden, was het kwartje definitief gevallen.

Hedonistische hel

Het is zes uur in de ochtend tijdens een mooi zomeretmaal, ergens begin juni. Ik bevind me op circa honderd meter van de ingang van de beroemde/beruchte Club Berghain, in het stadsdeel Friedrichshain, op de grens met Kreuzberg. Gewoonlijk is de rij wachtende mensen behoorlijk lang, vanochtend valt de wachttijd alleszins mee: slechts ik sta op het punt gekeurd te worden door de machtige, krachtige uitsmijter Sven Marquardt, de lucullisch getatoeëerde vogel die op het eerste gezicht wellicht wat angst inboezemt, maar ongetwijfeld een geval zal zijn van ruwe bolster, blanke pit. Voor mij lopen nog drie Amerikaanse toeristen, en achter mij een jongeman die blijkbaar alweer uitgefeest is.

Ik ben benieuwd hoe Marquardt zal reageren op de drie schreeuwerige Amerikanen in weinig stijlvolle zomerdracht. De uitsmijter is berucht om zijn strenge deurbeleid, hoewel ik daar persoonlijk nog nooit iets van heb meegekregen, die keren dat ik de Berghain bezocht kon ik zo doorlopen. Ik ben doorgaans dan ook uiterst cool gekleed: Een lange, zwarte, lederen jas die mij het aanzien geeft, als ware ik zó uit een spaghettiwestern komen aanwaaien. Een baardje van een dag of drie. En een stevige halsketting met daaraan een zilveren sieraad van circa zeven centimeter, in de vorm van een revolver: voor mij nooit problemen om de op dit moment wellicht meest fameuze technoclub van de wereld, binnen te komen. Ik vrees nochtans voor de yanks.

Mijn vrees wordt bewaarheid. Als de gasten, drie halfdronken slapjanussen, even later worden geweigerd door de robuuste uitsmijter, zie ik dat eentje totaal begint te flippen. Met woedende uithalen geeft hij te kennen dat hij en zijn maten all the way from the States zijn gekomen, om de most famous club on earth te bezoeken. Marquardt blijft onbewogen. Hij verrekt geen spier, heeft waarschijnlijk wel gekker meegemaakt in zijn jarenlange carrière als Türsteher bij de Berghain, daarvoor Club Ostgut.

Op het moment dat de doorgedraaide snoeshaan op de vuist wil gaan met Marquardt, pakt deze de Amerikaan bij zijn arm, neemt hem in een pijnlijke greep, tot het moment waarop de onderliggende partij om genade smeekt. Waarna de uitsmijter het gastje op de grond werpt, vergezeld van de woorden: 'verpiss dich!'

Of de ongelukkige weet dat dit zoiets als 'fuck off' betekent, waag ik te betwijfelen, de boodschap is luid en duidelijk overgekomen. Samen met de twee andere helden druipt de klojo af, in zichzelf nog wat namopperend.

Ik groet Marquardt met een minieme hoofdknik (uiteraard *zonder* glimlach: glimlachen is een doodzonde wanneer je cool wilt overkomen) en betreed vervolgens de hedonistische hel, een plek waar ik voor het laatst een jaar of drie geleden was. Ik word er haast nostalgisch van.

Café Pudding overdenking

Ieder mens die ooit weleens, knabbelend aan een kurkdroge Brezel, slurpend aan een lauwe thee, gezeten in Café Pudding op Wangerooge - een van de kleinere Waddeneilanden, Ostfriesische Inseln, van onze oosterburen - , heeft uitgekeken op de smalle strandstrook tijdens een late augustus, met daarop een bonte verzameling aan Duitsers en Duitsen, gekleed in zwembroekjes en badpakken in de meest bonte kleuren en olijke dessins, krioelend tussen de vele kuilen en strandkorven, met daartussen - als een plumpudding - zijn schoonpapa, honderddertig blanke, behaarde kilo's schoon aan de haak, en zijn schoonmama - een pezige feeks met het gevoel voor humor van een KZ-Aufseherin - , zijn kersverse echtgenote Inka preuts zonnebadend tussen haar ouders in, met het bovenstukje van haar bikini slechts los wanneer ze op haar buik ligt, haar voor hem reeds zo bekende, van chagrijn verwrongen gezicht naar links gedraaid, die beseft dat hij hoogstwaarschijnlijk - we houden een slag om de arm - de fout van zijn leven beging, toen hij goed een week eerder in het Rathaus van het circa vijftig kilometer zuidelijker gelegen Wilhelmshaven - wellicht het lelijkste stadhuis ter wereld - , als antwoord een luid en ietwat ironisch geïntoneerd 'ja' liet weerklinken, op wat je zou kunnen noemen de 'vraag der vragen'.

Een punkmeisje uit Kreuzberg

Een punkmeisje uit Kreuzberg. Lotte. Vijftien jaar. Legerkisten. Gescheurde, rood-zwarte panty. Een bonte verzameling kettingen aan en piercings in haar lichaam. Piekhaar alsof Johnny Rotten nog actief is in 'the scene'. Ze kijkt boos, deze Lotte. Héél boos. Ik besluit haar te plagen door de vunzige, gluiperige 'versierder op leeftijd' te spelen en ga met m'n tong langs m'n bovenlip, het wicht daarbij doordringend aankijkend.

'Ekel!', roept ze uit, en ze gaat wat verzitten. Ik moet lachen. Meisjes in die leeftijd zijn zo voorspelbaar. Meisjes in die leeftijd haten hun leraren, hun vader, hun moeder, hun grote zus en hun kleine broertje. En (bijna) alle jongens.

U-Bahn Kottbusser Tor, ik moet ervandoor. Ik sta op en terwijl ik dit doe trakteer ik het jonge meisje op een overdreven joviale knipoog. Ze steekt haar middelvinger op en roept: 'Fick dich!'

'Gerne', antwoord ik beleefd, en ik hup het metrotreintje uit.

Ik staar haar na. Met een chagrijnig gezicht, de onvermijdelijke oordopjes in, hangt haar jonge hoofdje tegen de ruit. Misschien heet ze helemaal geen Lotte. En mogelijk komt ze niet uit Kreuzberg, doch uit Pankow, Neukölln, Lankwitz, of van buiten de stad.

Voor mij is het een typische Lotte uit Kreuzberg. En wie ben ik om mijn eigen associaties te negeren?

Ik heb plots zin in een curryworst. Maar dan zonder curry en met ketchup; en ongesneden.

Wallraff in Köln

Er brak een tijd aan, in mijn leven, dat ik het helemaal zat was op mijn extreem welgevormde lichaam beoordeeld te worden. Een man als ik, aanvang dertig, gezegend met de juiste spierpartijen, een adequate oogopslag en exceptioneel betrouwbare wenkbrauwen, een olijk krullende, donkere haardos als kers op de slagroom, hoeft nooit moeite te doen om aan de vrouwtjes te komen.

Ik wilde nou weleens beoordeeld worden op de onmetelijke diepte van mijn levendige innerlijke wereld, niet op de sappige vruchten van Gods schepping, die de meiden gewillig van mijn lichaam snoepten. Derhalve had ik een plannetje uitgedacht om de dames op de proef te stellen, om na te vorsen of ze mij mochten vanwege mijn inborst, of dat ze slechts omgang met mij hadden (lees: zich door mij lieten uitwonen) om mijn fantastische lichaam.

Steekwoord bij mijn plannetje: Günter Wallraff. De Duitse journalist die, om misstanden met betrekking tot uitbuiting aan het licht te brengen, zich in de jaren tachtig vermomde als Turkse gastarbeider, in die hoedanigheid twee jaar lang undercover ging bij enkele grote, Duitse bedrijven. En die dit camouflage-trucje aan het eind van het eerste decennium van de eenentwintigste eeuw herhaalde, dit keer door de Duitse deelstaten toerend als de Somaliër Kwami Ogonno, op zoek naar latent of expliciet racisme. Sommige ondervindingen die de journalist tijdens die twee expedities deed, waren ronduit verbijsterend.

Ik had een geniaal plan bij de lurven, tenminste, dat vond ik zelf: ik besloot een aantal weken undercover te gaan, vermomd als de in Holland grotendeels onbekende, circa zeventigjarige Günter Wallraff. Op die manier zou ik binnen de kortste keren te weten komen of het vaderlandse vrouwelijk schoon mij slechts waardeerde om mijn niet mis te verstane uiterlijk, of dat ze ook geïnteresseerd waren in mijn innerlijke hebben en houwen: mijn geest, mijn ziel, mijn hart, mijn woorden, mijn diepste kern...

Helaas, dat experiment liep uit op een fiasco. Al op dag één stootte ik enkel op afwijzing, botte, vernederende afwimpeling. Hoe hoffelijk, grappig, ad rem, dichterblijk, muzikaal, spiritueel ik ook uit de hoek kwam, de dames wensten niet heen te kijken door de harde gelaatstrekken, die

het magere gezicht van de bejaarde Wallraff, en dus ook van mijn behoorlijk gelijkende vermomming, zo karakteristiek maken.

'Ga weg, ouwe lul!... Afnokken opa!... Verdwaald...? zoek je de weg naar 't bejaardenhuis, grijsaard?... Aftaaien, kerel, zoek een besje van je eigen leeftijd!', zijn enkele willekeurige voorbeelden van woorden die ik naar mijn hoofd geslingerd kreeg door de dames, jonge meiden van begin/midden twintig, maar ook vrouwen in hun betere dertiger of veertiger jaren.

Ik begreep het niet: hoe kon men mijn liefdevolle woorden, frasen die ik al mijn hele leven gesproken had, plotseling zo onverbiddelijk misinterpreteren? Versierparolen die mij in de gedaante van een jonge, potent ogende kerel massa's bedplezier hadden opgeleverd, werden plotseling door de lieftallige dames waarop ze werden afgevuurd, afgedaan als gedateerd, oubollig, levenloos, clichématig, afgezaagd, zelfs abject. Was ik inderdaad zo'n slecht orator? Of hadden deze dames zich zand in de ogen laten strooien door mijn opvallend belegen, gammele verschijning? Het kon me niet veel schelen, de redenen waarom. Ik was gedesillusioneerd tot op het bot.

Nederland moest even de rug worden toegekeerd. Ik besloot, bij wijze van practical joke, in mijn vermomming af te reizen naar het Duitse Keulen, de woonplaats van Günter Wallraff. Binnen enkele uurtjes bevond ik mij in een ander land, in een stad groter dan de grootste stad van ons land.

Altijd weer een plechtstatig moment, wanneer je vanuit Nederland Köln Hbf binnenrolt, je uitstapt en de twee majestueuze torens van de gotische kathedraal je vervolgens verwelkomen met een vertrouwdheid, als bestonden ze reeds eeuwen. En dat is natuurlijk ook min of meer zo: honderddertig jaar is een behoorlijke tijdspanne.

Ik slenterde naar het plein voor de dom, nam in kleermakerszit plaats voor de grauwgrijze façade van het bekendste symbool van de stad. Links naast me een bedelaarster met een handicap aan haar rechterbeen; of een voorgewende handicap. Rechts voor me een levend standbeeld: Charlie Chaplin. En ik daartussen, vermomd als een van de bekendste zonen van de stad, schijnbaar aan lager wal geraakt, een baard van enkele dagen op mijn ponem. Dat moet een raar gezicht geweest zijn, voor de argeloze stadsbewoners.

Wijsheid

Ironisch is het zeker, om zo aan je einde te komen. De Britse ochtendbladen kopten een dag later:

Dutch tourist overrun by double-decker on Penny Lane.

Sentimental journey langs de geur van de vroege jaren zestig, de tijd waarin het allemaal begon. Een tour langs de geboortehuizen en voormalige woonhuizen van vier knapen, die zich later ontpopten als muzikale genieën. De lage arbeidershuisjes spreken een melancholieke taal. Het verblijf in de mismoedige jeugdherberg. Het weidse uitzicht vanaf de stompe kathedraal, richting haven. En als klap op de vuurpijl de heilige grond van Strawberry Field en Penny Lane.

In mijn kinderlijke enthousiasme - ik ben soms net een kleine puppy - zie ik dat het echt waar is: Penny Lane is geen naam uit een sprookjesboek, ze bestaat echt, bevindt zich in de werkelijkheid waarin wij leven. Het straatnaambordje aan de overkant levert het bewijs. Ik wil het kleinood kussen, omhelzen, koesteren. Als een jonge hinde schiet ik de weg over, verblind door euforie, het rode gevaarte dat op dat moment juist de hoek om komt, op het punt staat mij te scheppen, mij en mijn dromen, zie ik te laat aankomen. De klap is een mokerslag die geen ruimte meer laat voor nostalgische overpeinzingen betreffende deze laan: ik ben op slag weggevaagd, van de kaart geveegd, terzijde geschoven, wijlen mezelf. Dit was het dan. Of toch niet...? gloort daar aan de horizon een sprankje hoop? Daar, in die kelder, een kilometer of duizend oostwaarts...

Het vreemde is, het voelt niet alsof ik ontwaak in een andere wereld. Het is ontegenzeggelijk zo. Ergens in mijn achterhoofd zit een herinnering verstopt, aan een vorig leven: een flard Liverpool. Ik bevind me echter niet in de beroemde stad aan de Mersey, ik ben - springlevend! - in het noorden van Duitsland, in een kelder waar een paar jochies de boel op stelten zetten met eclecticische gitaarrifjes. De ritmes zijn ruwe diamanten die nog geslepen moeten worden, dat is duidelijk, de potentie druipt nochtans van de jonge-honden-gezichten af. Ik wil ook uit m'n dak gaan, want hoewel ik me niets herinner van het gebeuren in de Engelse havenstad - iets uit een vorig leven - , heb ik wél het gevoel dat ik nu, exact op dit moment, een soort van herboren ben. Alsof ik plots de

kwaliteit bezit om het leven ten volle te usurperen: ik voel dat ik leef, een besef dat evident door mijn aderen giert.

Op het moment dat ik me tussen de dansende en joelende leeftijdsgenoten wil wringen, om - wat wij dan nog niet beseffen - de geboorte van een fenomeen te vieren, valt mijn oog op twee artistiek ogende jonge mensen. Ze stralen een zekere onafhankelijkheid uit, die mij aantrekt als een onweerstaanbaar magnetisch veld. Ik besluit op ze af te stappen, nee heb ik, ja kan ik krijgen. Ja, voor wat? Ik heb geen idee. Vriendschap voor een nacht, zoiets dergelijks...

De jongeman stelt zichzelf voor als Klaus. Zwarte coltrui, minieme mimiek. Een sympathiek voorkomen. De jongedame heet Astrid. Kort, blond haar, ietwat bollig gezicht. Grote, oplettende ogen die niets ontgaan. Ze heeft een camera in haar hand. Ik heb zo'n ding nog nooit gezien. Ik vraag of ik eens mag. Dat mag, later.

Na afloop van het concert wandel ik samen met Astrid - Klaus heeft al afscheid van ons genomen - naar haar appartement. Een vrij klein, donker studentenhol. De foto's die ze mij laat zien bevallen me. Ze fotografeert goed: zwart-wit en doeltreffend. Het karakter van de vastgelegde personen komt tot leven in haar opnamen. Dat is de ultieme kunst van de fotografie.

Nadat ze me heeft uitgelegd hoe de camera werkt, ben ik aan zet. Ik fotografeer haar op zo'n manier, dat haar onafhankelijke persoonlijkheid het beste uitkomt: staand, haar armen over elkaar. Ik vrees echter dat ik niet zo'n subtiel gevoel voor licht en donker heb, als de fotografe zelf. Ik geef het apparaat, een Rolleicord, terug aan haar, waarna zij mij vereeuwigt. Later zal blijken dat voor het eerst in mijn leven iemand mij op de gevoelige plaat heeft weten te zetten, zoals ik werkelijk ben:

onwetend, in afwachting van de toekomst, met (nog) verborgen emotie.

Ik ben verliefd op haar, vanwege haar manier van fotograferen. Daarin schuilt een wijsheid die ik nooit eerder aantrof, bij een menselijk wezen.

Op de Kö

De chique dame op de Königsallee blijft met haar smalle, hoge hak steken tussen twee straatstenen. Ze wordt nijdig, van het ene op het andere moment. Onschuldige voorbijgangers moeten het ontgelden. Argeloze mannen die hun eega's trakteren op een nieuwe seizoensgarderobe; koket op hun pumpvoetjes trippelende dametjes, die nog niet genoeg (bont)mantels in de kast hebben hangen; de Hollandse weekendtoerist met zijn gevaarlijke lading cynisme en relativering, verstopt onder zijn hersenpan. De boetiekjes aan beide zijden van de bekende winkelpromenade tonen de jongste mode. De dames erin hun meest gekunstelde glimlach.

Ach, zal ik het vrouwtje eens helpen, en ik bied me aan als vrijwilliger om het elegante muiltje van de winkelende helleveeg, tussen de straatstenen uit te wringen. Onder stil protest, met een gezicht waarop het dondert, gaat de dame in kwestie akkoord. Als ik nou één millimeter van haar schoen beschadig, wacht mij ongetwijfeld een aanzienlijke claim, dat schoeisel heeft gegarandeerd enkele honderden euro's gekost. Gelukkig floept de zwarte, suède pump even later als vanzelf naar boven, naar Normaal Düsseldorfs Peil.

Ik schuif de schoen om de zwarte pantyvoet van de even tevoren nog mukkende vrouw. En ziedaar, ze is mij dankbaar. Haar stemming is honderdtachtig graden gedraaid. Ze pakt met beide handen mijn hoofd vast en drukt een kus op elk van mijn wangen. Ik bloos. De vrouw is niet onaantrekkelijk, al is ze dan stokoud (ik schat vierenveertig) voor de jonge twen die ik ben. Wanneer ik van haar verneem dat ik als dank voor het tot een goed einde brengen van de pumpcomplicatie, een nieuw overhemd mag uitzoeken, hoef ik niet lang na te denken. Ik volg haar naar een luxe zaak iets verderop aan de winkelavenue, waar mannen overhemden laten aanmeten, die ongetwijfeld gepaard gaan met belachelijk hoge facturen. Even later ben ik de trotse eigenaar van een blouse die niet minder dan tweehonderdtachtig euro heeft gekost. Een marineblauw hemd - blauw staat mij altijd goed - met een witte boord. Een 'zeilhemd', ofschoon minder met de kouwe-kak-uitstraling, die ik doorgaans met dat soort hemden associeer.

En nu? Ik bedank haar uit de grond van mijn hart, zo'n duur hemd krijg ik niet iedere dag aangeboden, voor 'niets'. Ik bedoel: dat geruk aan

die vastgelopen pump mocht geen naam hebben. Voor haar zijn die kleine driehonderd euro wellicht een schijntje. Ze ziet eruit als de echtgenote van een manager in het bedrijfsleven, die tachtig werkuren per week draait, waarna zij zijn hard verdiende centjes op de Kö mag gaan lopen opmaken.

De vrouw nodigt me uit voor een cappuccino. Terwijl ze dit doet verschijnt er een ondeugende glimlach op haar gezicht. Een lach die een bepaalde geilheid herbergt, al kan die laatste gedachte ook aan mijn verbeelding ontsproten zijn. Probeert ze mij te versieren? Ik heb wel gehoord van het nieuwe type vrouw van middelbare leeftijd, de zogenaamde 'cougar' - poema - , die zelf initiatieven ontplooit om jonge blaadjes, prille twens zoals ik, mee naar bed te tronen. Ze had verdorie wat leeftijd betreft mijn moeder kunnen zijn! Hoewel ik me gevleid voel, bedank ik voor de eer. Ik moet plots denken aan het feit dat ik in Nederland een mooie, jonge vriendin heb zitten, die ik 'min of meer' eeuwige trouw heb beloofd, al ken ik haar dan slechts 'n week.

Ik geef de dame een stevige handdruk, bedank haar nogmaals uitvoerig voor het marineblauwe hemd en verdwijn via de noordkant van de Kö richting Hofgarten. Daar neem ik plaats (in kleermakerszit) aan het water en trek mijn nieuwe hemd aan, nadat ik met het petieterige schaaftje dat aan mijn multifunctionele Zwitserse zakmes vastzit, het prijskaartje van mijn aanwinst heb afgeknipt. Zo, nu ben ik helemaal het meneertje. Mijn vriendin zal trots zijn op haar nieuwbakken minnaar. Vanwege zijn fonkelnieuwe overhemd, waarin hij plots vijf jaar ouder en volwassener oogt. En vanwege zijn opofferingsgezindheid, inzake het wondermooie fenomeen monogamie.

De macht

In gedachten verzonken struikel ik over twee benen waar geen einde aan lijkt te komen: Marlene. De stijlvolle manier waarop ze van haar thee nipt... Ze verpoost op het terras van de Newton Bar, aan de Gendarmenmarkt. De bar met daarin het prikkelende kunstwerk van Helmut Newton: levensgrote foto's van naakte dames, slechts 'gekleed' in torenhoge pumps, die tezamen een hele wand van de drinkgelegenheid beslaan.

De woorden stikken in mijn keel, de benen zijn té lang en té elegant, ze benemen mij de adem. Er zit niets anders op dan gemaakt argeloos verder te lopen, mijn camera te richten op de twee majestueuze domkerken op het plein aan de overkant. Hoewel ik liever mijn camera gericht had op de vrouw - in mijn gedachten heet ze Marlene - in de bruine trenchcoat, die aandachtig het gestuntel in ogenschouw neemt, van de kwibus die zojuist ongelukkig met haar machtige benen in aanraking kwam.

Ja, machtige benen: vrouwenbenen hebben iets van macht, wanneer ze esthetisch gevormd zijn. Dat wil zeggen, wanneer ze niet te dik en niet te dun zijn. Als een vrouw ze omhult met nylon kousen krijgen ze de uitstraling van een wapen, een soort van geheim wapen dat ingezet kan worden, indien nodig. Bijvoorbeeld op de hoogste etage van de bedrijventoren waar ze haar geld verdient tussen eenheidsworstmannen; ezels die elke ochtend uit vrije wil een stropdas omdoen.

Dit idee van macht laat me niet los wanneer ik een half etmaal later in het nachtcafé aan het Görlitzer Park, bij het krieken der dag het 'spel' aanschouw: de meneren en mevrouwen die om elkaar heen zwermen... wie versiert wie? De mannen hebben het gevoel over de macht te beschikken, ik weet beter.

Het wordt zachtjesaan licht buiten. Geur van parfums, alcohol, shag. Ze is niet lelijk, misschien zelfs mooi. Ze waggelt wat, vanwege de alcoholconsumptie, of gewoon, omdat haar hakken iets te hoog zijn. Haar benen glimmen. De muziek is een oceaan van melodieuze mogelijkheden, en zij laat zich meevoeren op iedere golf: dat heeft de alcohol met haar gedaan.

Ze wenkt mij. Ik twijfel. Ik moet denken aan de dame van de Gendarmenmarkt, die al de hele dag in mijn hoofd zit: zij was mooier.

Maar schoonheid heeft somtijds meerdere dimensies. Bovendien heb ik alweer een tijdje niet meer de liefde bedreven. Toch draai ik me om.

Zie haar nog een laatste maal in de ogen. Dan pak ik mijn biezen, en de metro.

De blauwe stad

We arriveren in de nachtelijke stad. Als sardientjes in blik, bijeen gepropt in een veel te kleine autobus. De gezichten staan op moord, na een reis van meer dan acht uur met een kapotte wc en slechts sporadisch sanitaire stops. De penetrante urinelucht is niet te harden. De stank die verspreid wordt door de moeilijk definieerbare lunchpakketten van de Oost-Europeanen, maakt de stemming er ook niet echt vrolijk op, al hebben de knuppels natuurlijk het volste recht te kanen wat ze willen. Over de onophoudelijk krijsende baby kan ik enkel één positief ding zeggen: dat hij en zijn moeder op de achterste rij zitten.

Deze stad wordt ook wel Mainhattan genoemd, ik begreep waarom, toen we haar zojuist doorkruisten, op weg naar het hart van de stad, het draaipunt, de centrale as van het land: Het Hauptbahnhof. De wolkenkrabbers die als kolossale, blauwe stalagmieten de hemel in reiken, zijn indrukwekkend: screenshots uit een sciencefictionfilm.

Als de Duitse dichter, in het midden van de achttiende eeuw geboren in deze stad, in een onbewaakt moment van natuurkundige mogelijkheden, gedropt zou worden in zijn geboortestad anno eenentwintigste eeuw, zou hij daadwerkelijk het gevoel hebben in een merkwaardig SF-pandemonium beland te zijn. Al zou hij vanzelfsprekend geen referentiekaders hebben, aangaande klassieke films uit dat fantasierijke genre.

Het moment waarop de Roemeen zijn mes tevoorschijn haalde, waarmee hij vervolgens de keel van zijn vrouw - de moeder van de blèrende zuigeling - openhaalde, heb ik gemist. Anders had ik zeker geprobeerd hem te stoppen. Het ging allemaal heel snel: geschreeuw van medepassagiers, een golf van vertwijfeling die allen naar buiten stuwt, spoor van bloed, de vluchtende dader, het kind onder zijn arm...

In de aap gelogeed, ben je dan. Met je zware reistas in je hand, de schrik in je benen. De politie die je vertelt dat de bus vanwege sporenonderzoek niet meer zal vertrekken, deze nacht. Ik heb geen geld voor een hotel, heb alles op de laatste dag opgemaakt aan Tsjechische dames van lichte zeden: kon mijn penis weer eens niet in bedwang houden. Wat nu te doen? Ik ben niet verzekerd, zal geen cent terugzien van de factuur van een hotelovernachting, die ik überhaupt al niet kan betalen.

Ik besluit door de stad te gaan zwalken, het is tenslotte zomer, koud is het niet, morgen zal men wel een reservebus geregeld hebben. Die ene nacht weet ik wel door te komen. Mijn grootste zorg is de Roemeen. Wat als ik hem tegen het lijf loop, nog vóórdat de politie hem in zijn kraag heeft gevat? Ach, dat zal wel loslopen, die gast heeft waarschijnlijk allang een auto gekaapt, bevindt zich buiten de stadsgrenzen, in een verlaten schuurtje aan een afgelegen bosrand, ver weg van de menselijke beschaving; daar waar de politie hem over een dag of twee zal inrekenen.

Ik loop de straat in die loodrecht op het Hbf uitkomt, het blijkt de Kaiserstraße te zijn, een brede winkelstraat. Overdag zal het hier ongetwijfeld bruisen van leven, op dit moment, het is vijf uur tijdens een doordeweekse nacht, is het er stil als op een begraafplaats, een enkele hoerenloper, overgewaaid van het belendende Rotlichtviertel, daargelaten. Over begraafplaatsen gesproken: zou de Roemeen intussen een nieuw slachtoffer gemaakt hebben... een argeloze nachtelijke automobilist? Ik gruwel bij de gedachte.

Aan het eind van de straat verlies ik oriëntatie. Mijn doel is richting Römerberg te lopen, ik weet dat het plein zich ergens in deze richting moet bevinden, één keer eerder was ik in deze stad, alweer enige decennia terug. Ik besluit op goed geluk een straatje in te schieten, het Stadhuisplein kan nooit ver weg zijn.

Na een minuut of vijf krijg ik een vreemd gevoel. Ik kan er niet precies de vinger op leggen wat daarvan precies de oorzaak is. Volgt iemand mij? De voortvluchtige? Ik kijk om: niemand. Terwijl ik mijn gezicht weer naar voren draai, valt mijn blik op een gevel die mij bekend voorkomt. Na luttele seconden valt het kwartje. Ik bevind me in de Großer Hirschgraben: dit is het geboortehuis van J.W. von Goethe! Dat wil zeggen, de reconstructie van het huis dat in de zomer van 1749, tijdens de geboorte van de dichter, op deze plek stond.

Dit kan geen toeval zijn: er zal iemand tussen hemel en aarde gewild hebben dat ik hier, uitgerekend op déze plek, mijn hoofd vannacht te ruste leg. Ik besluit zijn of haar wil op te volgen, drapeer mijn grote reistas over de onderste twee treetjes voor de ingang van het beroemde huis, en val in slaap. Johann, ich bin unterwegs... wellicht ontmoet ik de goede man in mijn dromen.

Na een tijdspanne die ik niet goed duiden kan, omdat slapende mensen nu eenmaal geen heldere kijk op de tijd hebben, schrik ik wakker. Er friemelt iemand aan mijn bagage. Ik één tel ben ik overeind, klaar om